

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— "
Pe 3 luni . . . 7— "
Pe o lună . . . 240 "
Numărul popular:
Pe un an . . . 4— Cor.
Pe jumătate an 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

Anul I.

NUMĂR POPORAL

Nr. 12.

Neamul nostru

Neamul nostru știi cum este?
Ca și pomul, care crește
Intr'o margine de cale,
Toți îi rup crengile sale.
Câți în umbră-i poposesc,
Poamele i-le răpesc
Și de ele se 'ndulcesc.
El rămâne tot măhnit,
Despoiat și sărăcit!

„Românul“ nr. 67.

Sărman neamul nostru. De două mii de ani așezat pe pământul vitejilor Daci, cucerit cu sânge și sudoare, neamul românesc, dintre toate neamurile lumii, a fost cel mai bătut de soartă; cel mai sădit în calea, pe unde a trecut toate neamurile sălbatice din lume, de-i rupseră crengile sale, și poamele îi le răpiră și de ele se 'ndulcira. Și a rămas el tot măhnit, despoiat și sărăcit.

Cum cântă doina de cu jale, de suferințele acestui neam oropsit și parcă numai pentru noi nu vrea, să mai răsară o dată soarele dulce al libertății sfinte. Limba ne-o batjocoresc, și că e așa dulce și frumoasă, s'au pus cu toate țăriile iadului să ni-o răpească. Străin glas răsună în școalele noastre, azi-mâne nici rugăciunea nevinovată către Domnul, n'o mai putem rosti în dulcele nostru graiu.

De ce ne prigonesc? De ce jandarmii varsă sângele nostru și ne răpesc cărțile noastre din biserici și iau lumina dinaintea ochilor noștri, ca să rămânem în orbie și 'n sărăcie și toți străinii să-și poată

face cuib moale și cald în crengile acestui neam bătut de soartă?

Și jocul ni-l opresc și haina ni-o batjocoresc și câtă nedreptate se poate face de oameni, toată o varsă asupra noastră cu belșug și nicăiri nu este pentru noi mângâiere. Valea plângerilor este țara aceea nefericită pentru bietul nostru neam nefericit.

Neamul nostru știi cum este?

Ca și pomul, care crește

Intr'o margine de drum

De-l bat vânturi, ploi și fum.

Câte pasări călătoare

Se 'ndulcesc de-a lui răcoare.

Câți străini s'au perindat:

Cuib în ramuri și-au durat.

Și când trist mă gândesc la această tristă soartă, nu văd răul dela alții, ci-l văd dela noi. Dar străinul ne răpește, fiindcă noi vrem să fim răpiți. Nu ne dau drepturi, fiindcă nu ni-le luăm. Ne batjocoresc, fiindcă ne lăsăm batjocoriți. Tocmai acum câteva zile au serbat frații noștri Italieni sărbătoarea mare întru aducerea aminte a faptului măreț, că acum cincizeci de ani din zeci de țărișoare, în câte erau sfâșiați, deșteptându-se din somnul de veacuri, gând tare și voință și-au luat, să rupă sclăvia și capăt să pună suferințelor tirane. Au voit și au făcut. Și cu zeci de țărișoare, cu brațele mânate de vitejia sorbită din iubirea de neam și-au făcut *Italia unită, Italia mare, Italia fericită.*

Să voim și vom putea. Dar voința noastră e slabă și slabă ne este puterea. Rătăcesc fiii tăi, drag popor român, în tabăra dușmanului de moarte și mulți flămânzi, pentru o bucată de pâine mucețită, vând drepturile tale. Și ești slab și părăsit. Nu sunt gândurile toate unite spre ținta libertății, și inimile nu s'au curățit de păcatele urei și zavistiei, ci mulți sunt, cari sărăcia ta și slăbiciunea ta, biet neam românesc, o folosesc la îmbogățirea și la întărirea lor, sprijinind dușmanii din afară.

Nu este mântuire afară din tine, ci numai în tine este. Cu glas tare trebuie să vestim unirea în cugete și în simțiri. Numai adunarea la un loc a tuturor ne poate mântui. Prea am fost îngăduitori și prea iertători am fost pentru toți răzleții, cari au aruncat armele luptei naționale închinându-se străinului dușman. A sosit vremea acum să sunăm buciul adunării la un loc a tuturor ostașilor luptători și aci e ceasul, când urgie trebuie să suflăm asupra tuturor celorce nu ascultă glasul la luptă chemător.

Când scriu șirele astea, iată vine la mine Cinaș Gheorghe din Soroșag. Un șubaș bătrân. Umblă des pela Arad și vine pela mine, că mă cunoaște, de când umblam și eu prin Soroșag la adunări populare.

— Ce-i bade, Gheorghe?

— Și mai rău și iar nu-i bine, domnule.

— Cum așa, bade Gheorghe?

— D'apoi știi d-ta, că la noi s'a închis școala confesională, că oamenii n'au

Păcală orb

— Poveste —

de P. Dulfu

Despărțit de-a sa nevastă
Ne'ntrecută 'n răutate,
A mai treerat Păcală
Doi-trei ani — cătune, sate...

Și 'ntr'o toamnă — ce să facă? —
Nu era să șează doară
Tot stingher o viață 'ntreagă:
S'a 'nsurat a două oară!

Nimerise astădată
O femeie mai tihnită;
Și-ar fi dus cu dânsa, omul,
Căsnicie fericită.

Ci — noroc deplin în viață,
Pasă-mi-te nu se poate! —
Soața lui... c'un flăcăiandru
Își dădea în taină coate.

I-ajunsese la ureche
Și lui, cumcă ea-l înșală;
Se cam răspândi-se svonul:
Dar... credea și nu, Păcală.

Cum să afle adevărul?...
— „Stai!“ gândi odată 'n sine,
„Să-i întind un laț drăguței; —
„Și de-oî prinde-o... las' pe mine!... —

Apoi seara, stând de vorbă
Impreună, după cină:
— „Doamne!“ zice el d'odată, —
Și pufnind de răs, se 'nchină. —

„Multe află omu 'n lume!...
„I'auzi, astăzi, pe 'nserate,
„Ce spunea — la moara popii —
„O băbușcă!...“ — „Ce, bărbate?“

— „Carne de găină neagră
„De mânânci și vin roș bei:
„Pierzi a ochilor lumină,
Nu mai vezi de fel cu ei!...

„Ai mai auzit, nevastă?
„Este cu puțință oare?...“
— „De!... eu știu?...“ grăi femeea.
Și rămase gânditoare...

„Unde e norocul ăsta,
„Bărbățele?“ se gândia, —
„Că nici tu atunci cu ochii,
„D'azi nimic n'ai mai vedea!...“

Și găini mereu, sârmana,
Negre, 'n somnu-i a visat,
Toată noaptea... Iar la ziuă:
Una, chiar a și tătat.

Și 'n frigare rumenind-o,
Soțiorului i-a dat-o:
— „Știi găina ceea... albă,
„Grăsulie?... Am tăiat-o!“

„Căci... cânta, afurisita,
„Cocoșeste... piață rea,
„Cobe ne era la cusă!...
„Na, prânzește-acum din ea“.

— „Bre!“ gândește el. „Grăbită-i!
„Iute vrea să mă orbească!...“
Și, făcând pe nătărăul.
Șade vesel să prânzească.

— „A!... dar tu? nu vii, nevastă?...
„Vino și tu de prânzește...
„Unde pleci așa, cu zorul?...
„Fără tine, nu-mi tihnește!“

Aș!... ea, c'un ulcior în mână,
Se ducea la crâșmă 'n sat,
Să-i aducă și vin roșu...
Doar din prag a cuvântat:

— „Taci, mânânc-o, măi bărbate,
Singurel găina 'ntreagă!
„Pe femeie de nemâncare
„Nu le plânge 'n veci tu, dragă.

„Ele doar pe lângă oale
„Toată ziua se 'nvârtesc. —
„Ba de ici o fără gustă,
„Ba de colo mai ciupec...“

„Sunt sătule 'ntotdeauna!“
— „Da, iubită nevestică?...
„Bine, lasă-mi-o deci mie,
„C'o mânc eu, n'avea frică!“

voit să mai dea plată la învățător. Și acum vine dela minister, că vreau să facă școală de stat și silesc comuna să cumpere „plaț“ (loc) și să zidească școală.

— Și ce zic oamenii, bade Gheorghe?

— D'apoi oamenii nu zic nimic, că zice notarășu că-i poruncă dela crăime și așa trebuie să fie. Apoi oamenii se tem să zică în contra și fac cum vine porunca.

Asta-i. Li lipsește Românului lumina și-i lipsește voința. Nu știe de ce preț este școala românească și primește bucuros școala statului, unde dascălu-i prosteste pe băieți cu o limbă străină.

Și nu știe Românul, la ce-i bun dreptul lui de vot, și-l alege deputat pe cel mai mare dușman al său. Pentru iarbă de păscut la vite își vinde dreptul, cu care ar putea să-și ieiie pădurea întregă.

— Apoi si Mangra s'a vândut la Unguri, cutează într'un târziu să zică badea Gheorghe.

Asta-i. Poporul în întineric și luminătorii orbecând. Dar cine-și pierde nădejdea, e vrednic de sclăvie. *Trebuie* să ne deșteptăm poporul, *trebuie* să 'nlănțuim pe toți, cari din sânul acestui popor s'au înălțat la lumina cunoștinței, într'o tabără mare și neînfrântă, *trebuie* să *unim* toate puterile noastre pentru lupta cea mare, ce ne așteaptă întru desrobirea nefericitului neam al nostru. A sosit vremea acum să sunăm buciul adunării la un loc a tuturor ostașilor luptători și aci e ceasul, când urgie *trebuie* să suflăm asupra tuturor celor ce nu ascultă glasul la luptă chemător.

In atenția d-lui ministru de războiu

Din comitatul Sătmăruului primim următoarele:

Șovinismul și intoleranța par a se incuibă cu încetul și în sânul armatei comune.

Până acuma numai la honvezime era datina să fie desconsiderate sărbătorile ostașilor de confesiune greco-orientală sau greco-catolică. Vedem însă, că acest pro-

*Și-a mâncat Păcală, singur,
Coșcogea-mi-te găină...
Și dădu pe gât și vinul, —
O oca de vin roș, plină. —*

*Apoi își lăsa pe masă
Capul cam îngreunat.,
— „Ce-i, de stai așa creștine?“
Soțioara-i l-a 'ntrebat.*

*— „De, femeie... nu știu: vinul
„Fu, cam tare, și m'apasă?
„Ori a fost găina neagră?...
„Nu-mi sunt boii toți acasă!*

*Ceață mi-s'a pus pe gene,
„Fruntea-mi arde chinuită;
„Văd abia-abia cu ochii,
„Ca și când te uiți prin sită“.*
(Va urma)

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

cedeu jignitor se inaugurează și la armata comună.

Cel puțin aceasta o dă pe față faptul, că la regimentul ces. și reg. de infanterie Nr. 5, a cărui contingent îl dau în parte covârșitoare Români din comitatul Sătmăru și parte din Maramurăș, s'a dat ordin, ca feciorii să fie avizați, cumcă *numai pe sărbătorile de Paști ale romano-catolicilor se vor da concedii*, iar pe Paștile românești nu se va da nimănui „Urlaub“ de sărbători.

Sărmanii ostași români, cari abia așteptau să sosească sfintele Paști, ca să meargă și ei pe 2—3 zile la căminul părintesc, pe zile de bucurie și desfătare sufletească, scriu azi epistole duiioase către părinții lor, descoperindu-le piedeca, ce li-se pune în cale.

Nu-i destul atât. Pe 25 Aprilie nou, adecă pe a doua zi de Paști sunt chemați rezerviștii la deprinderi de arme. Mulți dintre dâșii, cari locuiesc în comune mai îndepărtate, trebuie să plece d'acasă încă din ziua primă a sfintelor Paști.

Intrebăm, nu este și asta o păcătoasă nesocotire a Românilor, a celor mai fideli și viteji ostași ai armatei comune?

Atragem atențiunea d-lui ministru de războiu asupra acestor grave inconveniențe, cerând reparație grabnică.

A. M.
preot gr.-cat.

Din parte-ne, îndată ce am primit aceste știri, le-am adus spre știre d-lui deputat național, dr. Ștefan C. Pop, care imediat a adresat d-lui ministru Hazai rugare, să intervină pentru delăturarea acestor porniri greșite.

Incât ministrul nu va da ascultare glasului deputatului naționalist, are să fie adusă chestia înaintea plenului Camerei. In acest caz va trebui însă, ca și cei mai interesați, fruntașii din comitatul Sătmăruului să-și facă datoria, adresând câte o telegramă în chestie deadreptul cabinetelor militare, al Majestății Sale Impăratului și al Alteței Sale Imp. și Reg. Moștenitorului de Tron, Arhiducelui Francisc Ferdinand la Viena.

Red.

O declarație și odiseia ei

După discursul deputatului dr. A. Vaida-Voevod, ținut în parlamentul ungar în ziua de 8/21 Martie a. c. tinerimea academică română din Budapesta a aranjat în onoarea acestuia și a celorlalți fruntași români, aflători atunci în capitală, o cină comună, la care — bine înțeles fruntașii au ținut să-i mulțumească tinerimei pentru manifestarea dragostei, cu care i-a primit. Nici această frumoasă manifestare a raporturilor de iubire, ce există între conducătorii noștri politici și între tinerimea noastră universitară n'a putut să rămână nepângărită, ci doi bieți ciraci din Budapesta ai „independenților“ din Arad sub pseudonimele „Un student“ și „Alt student“ au aflat cu cale a batjocori în organul „independent“ din Arad această frumoasă convenire și legătura aceasta de stimă și iubire între bătrâni și tineri, între deputați și studenți. Am primit imediat după aceasta o declarație iscălită „Tinerimea română din Budapesta“, în care se protesta în contra procedurii celor doi studenți ai „independenței“ și tinerimea asigură pe fruntașii neamului nostru de iubirea și devotamentul ei. Declarația nu era însă iscălită de nici un nume personal. In aceeași zi apoi am primit o telegramă, iarăș numai cu iscălitura „tinerimea“ în care ni se cerea să nu publicăm declarația, căci tinerimea ulterior a adus alt concluz. De oarece nu voim să impunem nimănui cu deasila aderență la comitetul național, și de oarece nu voiam să facem, eventual, între tinerimea din Budapesta, zizanie și neînțelegeri, nu am publicat declarația.

La mai multe zile după aceea am primit dela „Mai mulți studenți“ din Budapesta o scrisoare, în care ni-se cer explicații, pentru ce nu am publicat declarația tinerimei. In numărul nostru din 20 Martie (2 Aprilie) am răspuns la poșta redacției următoarele: „*Mai multor studenți din Budapesta*“. Scrisoarea de sub întrebare ni-a sosit, dar' iscălită numai: tinerimea română, fără nici nume. In aceeași zi însă am primit ulterior o telegramă iscălită iarăș numai „tinerimea română“, în care ni-se cere să nu publicăm scrisoarea, căci tinerimea ulterior ar fi luat altă decizie. Astfel n'am publicat scrisoarea, căci nu voiam să impunem tinerimei noastre încredere față de conducătorii neamului nostru. Tinerimea este absolut stăpână peste vrerile sale.“

Acum primim din nou declarația tinerimei însoțită de o scrisoare, în care ni-se arată, că aceea declarație este iscălită de vre-o 75 de studenți români universitari din Budapesta și ni-se cere din nou publicarea ei.

Am desvălit toate acestea, pentru ca să se vadă corectitatea și loialitatea noastră față de publicul românesc, pe care nici odată nu-l vom seduce cu știri false ori fabricate anume în redacție. Nu voim să impunem nimănui încredere în conducătorii politici ai neamului nostru, dar cu toată sinceritatea mărturisim, că ne simțim fericiți, când vedem acum *intreaga tinerime academică română*(Viena, Cluj, Budapesta) înșiruindu-se în jurul comitetului executiv al partidului nostru național. Ne bucură faptul acesta, nu numai fiindcă justifică procedura noastră de până aci, dar ne înveselește mai ales din motivul, că această vrednică ținută a tinerimei noastre adeverește ceea ce susținem și în articolul nostru de ieri: „*Tinerimea română e sănătoasă, plină de vigoare, deșteaptă, cu un complex de însușiri, cari justifică bunele noastre nădejdi*“.

Iată acum declarația, a cărei publicare ni-se cere cu insistență:

Declarație.

Tinerimea română din Budapesta adânc jignită de nedemnele atacuri, aduse la adresa d-lor dr. Mihali, dr. Vaida, dr. Ștef. Pop, dr. Suciu și sfruntatele neadevăruri publicate în nr. din 23 Martie al „Tribunei“, cu subtitula „O decepție“ și iscălite „Un student“ și „Alt student“ — declară următoarele:

I. *Convenirea, despre care raportează „studenții „Tribunei“, cu atâta reavoință și pe lângă o atât de evidentă pervertire a adevărului — a fost o expresie sinceră a neștrămutatei dragoste, ce o poartă tinerimea de aici conducătorilor adevărați ai neamului. Această dragoste și admirație s'a dovedit pe deplin prin nesfârșita și generala însuflețire, cu care au fost primiți domni Mihali, Vaida, Ștef. Pop, Suciu, prin generala aprobare a celor, ce le-au spus domniile lor cu aceea ocaziune.*

II. *Declară pe acei corespondenți, neîncredințați de nimeni, de necompetenți să scrie în numele tinerimei de aici. Li somează, să dea numele acelor studenți, cari le-ar sta la spate și ar aproba felul lor de a pângări clipele de înălțare sufletească, ce le-au avut, ceice au luat parte la convenirea amintită și cari, după spusese anonimului, ar fi fost în stare, să însceneze „scandalul“, care ar fi fost „evitat“.*

III. *Desaprobă campania „Tribunei“, îndreptată împotriva comitetului nostru național.*

Asigură comitetul național de simțul de dragoste și alipire, ce i-l poartă:

Tinerimea română din Budapesta.

En cauza estraselor matriculare ungurești

La cele publicate în „Cultura Creștină“ din Blaj și în aceasta foaie privitor la purcederea unor preoți, cari — siliți ori ba — extradau extrase matriculare traduse direct pe ungurește, țin să public următoarea ordonațiune ministerială, care servește un scut sigur preoților, față de unii notarăși pașalici din provincie.

S'a întâmplat, că un matriculant civil nu a voit să primească niște extrase matriculare extradate, conform matriculei, în limba română, ci a pretins, că acelea să se extradeze în limba maghiară.

Aceasta procedură fiind luată în apărare și de vicecomitele comitatului respectiv, care se provoacă la paragraful 22 din instrucțiunea emanată dela ministerul r. u. de justiție Nr. 27243 ex 1895., Prea Veneratul Ordinariat mitropolitan gr. cat. din Alba-Iulia și Făgăraș s'a simțit îndemnat a recurge, în aceasta cauză, până la Excelența Sa domnul ministru reg. ung. de interne, carele, în ordinul său de dttō 1 Mai 1898 Nr. 43892/IX. adresat respectivului vice-comite, a binevoit a se declara în modul următor:

„Paragraful 22 din instrucțiunea citată, care are scopul evident de a nu îngreuna părțile interesate cu formalități și spese superflue lasă în vîia matriculantului să judece, că oare pricepe, respective pricepe cum se cade documentul extradat în limba străină? și astfel tot el are să judece și aceea, că ce mijloace crede a fi suficiente, ca să poată înțelege cum se cuvine documentul, care nu e scris în limba maghiară? În conformitate cu acestea nu este exclus nici acel mijloc, ca matriculantele să-și întregescă cunoștința defectuoasă de limbă prin explicațiuni date de indivizi demni de încredere.

Dar explicațiunea aceasta, respective scrișoarea care ar cuprinde aceea explicațiune, nu poate figura ca traducere, care să se poată alătura oficios la acte, ci matriculantele rămâne responsabil pentru fide demnitatea acelei explicațiuni

Indată ce însă matriculantele nu mai poate lua asupra sa responsabilitatea în ceea ce privește înțelegerea documentului original și astfel se ivește lipsa de traducere autentică, atunci ca traducere autentică se poate accepta numai traducere făcută de organul autorizat a face traducerea și la acte numai o atare traducere se poate alătura.

De organ autorizat a face traducerea se poate considera însă și acela, care a extradat documentul (extrasul matricular) scris în limba străină și dela care, avându-se în vedere interesele îndreptățite ale părților, se poate în mod echitabil aștepta, ca să conlucre în direcțiunea poftită spre ușurarea lor. Dar la tot cazul este foarte de dorit, ca matriculanții să se silească a-și însuși cunoștința limbilor din districtul lor, cel puțin în așa măsură, încât să poată folosi fără traducere extrasele matriculare, cari și altmintea se pot ușor înțelege, pentru că constau din rubricături și mai mult ori mai puțin au cuprins uniform. Dacă însă cu toate acestea, ar interveni cazuri, în cari matriculanții să nu priceapă cuprinsul documentelor extradate pe teritoriul țării în altă limbă decât cea maghiară și prezentate dâșilor, respective să nu-și poată câștiga în mod corăspunzător deplină siguranță despre cuprinsul acelor documente, atunci în toate cazurile acestea, documentele din chestiune, să se trimită fără amânare spre traducere la mine, indigitându-se și cauza trimiterii“.

(Publicat și în Circularul dieceziei Lugojului XXV. nr. 1596—1898.)

Deci preotul numai pe lângă original poate da și o traducere — la recercarea ministrului de interne.

Dr. Nicolae Brânzău.

Cum se informează zierele din București? „Universul“ din 21 Martie sub titlul: „Caragiale și împăcarea româno-maghiară“ aduce următoarea știre: „Arad, 19. — Caragiale a trimis „Tribunei“ un articol, prin care pledează pentru o împăcare a Românilor cu Maghiarii, cu condițiunea ca, pentru aceasta, bărbații de Stat unguri să se adreseze fruntașilor autorizați ai poporului român“.

Constatăm cu părere de rău, că marele ziar bucureștean nu este destul de bine servit. În adevăr, Caragiale a publicat aci, zilele astea, un articol asupra chestiei Românilor din Ungaria: însă l-a publicat în „Românul“, al cărui colaborator este, iar nu în „Tribuna“, cu care n'are nici în clin, nici în mănecă și în coloanele căreia, de alminteri, nici nu și-ar fi putut găsi loc articolul acela, — afară poate de cazul unei hotăriri din partea acesteia la săvârșirea unui suprem act de pocăință, hotărre care pare încă greu de luat, nerămânându-i totuși exclusă posibilitatea eventualitate.

Cercul Bocșei va deveni vacant. Din izvor sigur primim știrea, că *Iakabffy* deputatul cercului electoral al Bocșei, feciorul secretarului de Stat, o să-și capete răsplata cuvenită: va ti numit notar public regesc.

La Bocșa vom avea deci o nouă alegere de deputat

Chestia românească în parlamentul ungar. D. *Vaida* a vorbit, și cum nici nu se putea altfel la un om de atâta temperament și de atâta energie, a vorbit foarte bine. Și un alt orator de frunte al Românilor din Ungaria, d. *Ștefan C. Pop*, ne-a represintat și de data asta cu demnitate.

De unul și de altul s'a adus înaintea Parlamentului din Pesta chestia românească în întregime și în toată cruzimea ei. S'au spus lucrurile pe față și în față. Ceia ce s'ar putea crede, cel puțin după experiențele trecute, de urlete, pumni ridicați și amenințări cu moarte, că e cam greu. Oricum, mai greu decât, în acel club elegant care e în București Parlamentul, să faci exerciții de floretă cu bunii prietini și rude de aproape, pe cari găgăuții cari cetesc gazetele și-i cred adversari politici. Dincolo nu sunt numai adversari adevărați, ci și cumpliți dușmani. Și data aceasta, oricât și oricum ei ar fi întrerupt, *au ascultat*. Asta se vede, și e mare lucru. N'au ascultat pe dd. *Vaida* și *Pop*, — ci altceva: dreptatea. Și a o asculta *odată*, înseamnă a-i face drum în sufletul tău.

Au răspuns *Tisza* și *Héderváry*. Deci: omul împăciuirii în numele națiunii maghiare și omul potolirii în numele Măriei Sale Chesaro-Crăiești, care, și de hatirul unor anume prietini, vrea pace între „popoarele sale“. Mulți oameni sinceri — de lângă anume interesați credeau că totuși spusele lor, une ori așa de solemne, alte ori așa de dulci, cuprind ceva.

E meritul deputaților români a-i fi silit să declare că toată retorica și curtenirea aceea nu ascund nimic. Au spus amândoi, fiecare cu nota sa personală, că poate fi o singură soluție a chestiei românești: respectarea drepturilor cetățenești ale Românilor, deși sunt Români, dacă-și părăsesc caracterul distinctiv românesc, cu amintiri și speranțe, și recunosc, ba *servesc* ideea de Stat maghiar.

Noi n'avem nici o critică de adus. Știam aceasta. Dar ne pare bine, că azi o poate ști toată lumea.

Pentru a înțelege că ei sunt avizați la ei și noi la noi!

(„*Neamul Românesc*“.)

N. Iorga.

Un mare scriitor al nostru despre împăcarea româno-maghiară. Sub acest titlu confratele „*Minerva*“ din București comentând articolul marelui scriitor d. *I. L. Caragiale* „*Nevoile obștii* și așa numitele „*Casa noastră*“, apărut în Nrul 64 al ziarului nostru, scrie următoarele:

Câțiva dintre oratorii dela Camera ungară au atins, la discuțiunea adresei, și chestiunea națională, care este scumpă tuturor inimilor românești și nu trebuie coborâtă printre armele de partid.

De când cu încercările repetite ale unor bărbați de stat maghiari pentru „*pacificarea*“ fraților noștri de dincolo, problema situației politice și culturale a Românilor din Ungaria se ține mereu la ordinea zilei.

Socotim ca o datorie a presei din regat, să urmărească deaproape evenimentele cari interesează atât de mult viața națională a fraților noștri, prin urmare însăși viața națională a poporului românesc de pretutindeni.

Nu este lucru înțelept a ne amesteca în treburile interne ale Românilor de peste hotare. Dar e necesar să știm ce se petrece acolo și să fim totdeauna bineinformați despre adevărata situație a momentului.

Un mare scriitor al neamului nostru, d. *I. L. Caragiale*, care cunoaște din experiență proprie atât oamenii cât și împrejurările din ținuturile românești ale Ungariei, pe unde se abate adeseori, cu frățescă mulțumire a sufletului, — a ținut să-și spună și d-sa cuvântul cu privire la faimosul plan al împăcării româno-maghiare.

D-nul *I. L. Caragiale* este un privitor nepărtinitor al luptei fraților noștri și un om, pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu darul pătrunderii adânci în taina lucrurilor celor mai încurcate din această multzbu-ciumată lume omenească.

D-sa mai este și un scriitor genial, care se pricepe a prinde rostul firesc al treburilor și a lămuri o situație pe înțelesul tuturor.

Astfel ne facem o datorie și o plăcere, punând la îndemâna cetitorilor noștri păreriile dlui *I. L. Caragiale* despre actuala situație politică a fraților de dincolo.

„*Minerva*“ reproduce apoi părțile cele mai importante din articolul d-lui *Caragiale*.

Contele Khuen-Héderváry la Viena. Ier după amiazi ministrul-președinte, contele *Khuen Héderváry*, însoțit de secretarul său *Bárczy* călătorit la Viena, unde la orele 11 a avut consfătuire mai lungă cu ministrul-președint austriac, baronul *Bienert*, iar la 11 $\frac{1}{2}$ a. m. a fos în audiență la M. Sa Impăratul.

Azi, Joi, a avut consfătuire cu șeful de secție al ministerului de războiu, vice-colonelul *Hugo Hoffmann*, în chestia reformei militare și cu baronul *Bienert*.

Contele *Khuen* la orele 12 a părăsit palatul ministerului austriac. Intrebat fiind de un ziarist, contele *Khuen* a declarat următoarele:

„Astăzi am pertractat cu ministrul-președinte *Bienert* în chestia reformei militare. Nu s'a luat nici o hotărre, dar pertractările decurg favorabil. De altfel azi după amiazi mă voiu prezenta în audiență la M. Sa Impăratul și voiu raporta despre rezultatul pertractărilor“.

Astăseară contele *Khuen-Héderváry* a sosit la Budapesta, luând parte la desbaterea bugetului, iar mâne, Vineri, va merge la Viena, ca să ia parte la serbările, ce se vor aranja în onoarea moștenitorului de tron german.

*

MAGAZIN IEFTIN
MAUTNER R.

leftinătate generală suprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturi, canafas (pânză lustruă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1 $\frac{1}{2}$ —7 ora

Situația din Marocco. Situația din Marocco s'a agravat. Toate știrile alarmante din timpul din urmă s'au confirmat. Capitala Fez este ocupată de către rebeli, iar sultanul este închis cu trupele sale decimate și cu cari nu mai poate face nici o rezistență.

Norocul sultanului pare a fi apus cu totul în lupta aceasta, căci și celelalte trupe, cari mai puteau aduce unele servicii sultanului, au fost nimicite.

În fața acestei situații consiliul ministerial al Franței s'a ocupat deja în zilele acestea cu chestia maroccană. Franța are interese aici, ba prin înțelegerea dela Algeciras, Franța are dreptul să facă ordine în Marocco. În urma acestora chestia maroccană formează azi o afacere de politică internă a ei. De vr'un amestec al puterilor externe, pare a nu fi vorbă deocamdată.

Singură Spania inspiră unele îngrijorări. Înainte de Algeciras, s'a făcut între Franța și Spania o înțelegere secretă, în înțelesul căreia, aceste două puteri vor merge mână în mână în chestia maroccană, dacă actualul sultan n'ar fi în stare să se susțină singur. Această înțelegere însă cade de sine în urma pactului dela Algeciras, care este un act internațional.

Cel puțin în cercurile diplomatice ale Franței domnește această părere. Și e mai mult ca sigur, că și Spania va primi în cele din urmă această părere și nu se va lăsa târâtă într'o acțiune riscată pentru dânsa.

În urma acestora e mai mult ca sigur, că Franța va trimite putere armată în Marocco, care să facă ordine aici. Prin acest act, Franța nu va vătăma interesele nici unui stat, nici chiar ale Germaniei, dacă se va mărgini la apărarea independenței Marocului, și nu se va ingera în astfel de afaceri, cari ar viola interesele economice ale Germaniei.

Tot astfel se judecă situația și în cercurile diplomatice din Viena.

Ori cât de mult se crede, că această intervenție a Franței este pusă la cale de Delcassé, a cărui influință se va resimți de aici înainte în politica externă a Franței, chestia maroccană nu va provoca conflicte internaționale, cari să aibă urmări mai grave. În unele ziare s'a și putut ceti știrea, că prin această intervenție este iminent un conflict între Franța și Germania, care însă s'a dovedit în cele din urmă ca luată din vânt.

Franța va avea de lucru multă vreme, până ce va restabili ordinea, căci locuitorii băștinași sunt foarte întărătați împotriva Francezilor și se opun oricărei încercări, care are de scop să introducă cât de cât vr'un duh european. Nu văd chiar nici aceea cu ochi buni, dacă Franța dispune zidirea de căi ferate și introducerea rețelelor telegrafice.

Probabil, că va fi înlocuit și actualul sultan, care s'a dovedit de prea slab pentru guvernare și prin izolarea sa de până aici, a arătat și dânsul multe semne de aversiune față de razele culturii și luminei europene.

Programul noului guvern bulgar. Noul ministeriu al Bulgariei a ținut un consiliu, în care s'a desbătut asupra programului noului guvern, pe care îl va publica în preajma alegerilor. În acest program guvernul va promite cea mai largă libertate a alegerilor, apoi introducerea votului proporțional și alte reforme pe terenul administrativ. În ce privește politica externă, guvernul va căuta să susțină cele mai bune relațiuni cu puterile mari, dar mai ales cu statele vecine.

Moștenitorul de tron german la Roma. Moștenitorul de tron german și soția sa au sosit în Roma. La gară a fost primit de regele Emanuel și regina cu o suită aleasă și numeroasă. Regele și moștenitorul s'au sărutat de două ori la întâlnire, tot asemenea regina și soția moștenitorului.

După îndatinatele prezentări, primarul Romei a salutat înaltul oaspe printr'o cuvântare scurtă.

Oaspeții au fost conduși pe Via Nazionale la Quirinal, iar muzica a cântat imnul german și italian. Pe străzi era adunat un mare număr de popor, care a aclamat viu pe oaspeți. Înaintea palatului regal mulțimea a continuat cu aclamațiile, cari nu mai voiau să înceteze. Părechea regală și moștenitorul de tron și soția sa a tribuit să apară de trei ori pe balcon, ca să mulțumească.

După amezii oaspeții au vizitat pe regina văduvă, iar după aceea moștenitorul a mers la Pantheon, unde a depus cununi pe mormânturile membrilor familiei domnitoare. Soția moștenitorului a vizitat și spitalul german din Roma.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 6 Aprilie.

Ședința se începe la orele 10¹/₄ a. m.

Prezidează: *Albert Berzeviczy*.

Zoltan Ugron cere iar Camera îi votează un concediu de 3 luni.

Se verifică mandatul dela Loșonț a ministrului Hazay.

Laurențiu Hegedüs prezintă raportul comisiei financiare despre proiectul referitor la prelungirea indemnității.

Budgetul ministerului de interne.

Antoniú Bikády (justhist): Vorbește despre acțiunea contra tuberculozei. Statul are datoria ca să lupte în contra acestei primejdii.

Vorbește despre chestia naționalităților, căreia i-se poate aplica un singur medicament: să se sporească școlile de stat (Aprobări).

Președintele îl face atent, că chestia aceasta aparține resortului instrucțiunii.

A. Bikády: Cu prilejul resortului între alții contele Tisza a vorbit despre chestia școalelor populare. Firește discursul lui Tisza este judecat din alt punct de vedere...

Președintele (sună): Protestez în contra acestei declarații. Eu chem la ordine pe fiecare deputat, fie acela chiar și contele Tisza, dacă la resortul internelor vorbește despre școale. (Aprobări).

A. Bikády: Vorbește despre băncile sătești, apoi despre votul universal. Partidul justhist este aderent al votului universal, egal și secret și respinge orice insinuație, că partidul său ar pacta în chestia aceasta. Nu aprobă regularea lefurilor deputaților.

Iuliu Muzsa întrerupe.

A. Bikády: Nu primește budgetul.

Emeric Szivák (gubernamental): Vorbește despre ajutorarea orașelor.

Primește budgetul.

Ludovic Holló: Vorbește despre disproporțiile dintre darea supletoare a locuitorilor orașelor și a satelor. Pe șesul Ungariei un proprietar posedă 90 mii jughere pământ arător (*Pallavicini*!), care pe moșia lui înființează sate, numind aci primar și notar oameni de ai săi și prin aceasta cu puține cheltueli se administrează singur, până când locuitorii săraci ai orașelor cad sub povara greutăților. (Aprobări zgomotoase în stânga).

Preține purtarea egală a cheltuelilor. Guvernul actual ar trebui să se declare odată, că voiește el oare să facă reforma votului universal ori nu.

Nu primește budgetul.

Ședința se suspendă pe 10 m.

După redeschiderea ședinței *Nicolae Pescha* (gubernamental) a vorbit despre chestia naționalităților, și deosebit despre Slovacia din sudul Ungariei.

Primește budgetul.

CORESPONDENȚE DIN ȚARĂ

Din Brașov

Brașov, 23 Martie v. 1911.

Un Svedez la noi — Fotografii școlare — Ei și noi — Chestii școlare și Sf. Nicolae — O călătorie la Italia.

De câteva zile petrece la noi un agent cultural al statului svedez: d. inginer *G. H. Bardage*. A făcut drumul prin Siberia și Rusia. A trecut prin Belgia, Franța, Germania și Austria. A traversat Ungaria oprindu-se, în ultima stație, în Brașov. Sâmbătă trece în România, de-acolo: în Bulgaria și Turcia. Mai are să viziteze Spania, Anglia și Indiile.

Dânsul are însărcinarea dela statul svedez, ca să fotografieze școale secundare (medii) din toată lumea, fixând momente din munca școlară în localele școlare, cu profesori, școlari, mobilier etc. Materialul enorm ce-l adună, îl trimite la Stockholm, unde fotografiile se aleg și se grupează și cele de interes în vr'o privință, se reproduc mărite în formă de tablouri murale, având a se păstra în muzeul pedagogic al țării, spre învățatura și îndrumarea corpului didactic svedian.

Luni s'a prezentat d. Bardage la gimnaziul nostru românesc din Brașov, fotografând toate clasele gimnaziale și reale în salele respective de învățământ împreună cu profesorul de rând în ora de lecție, așa cum erau ocupați în clasă. A mai fotografiat corpul profesoral în sala de conferințe, pe elevi și pe profesori întruniți în sala festivă și pe directorul școalelor în cancelaria sa...

*

Mă gândiam — involuntar — la neamul fericit prin cultură și libertate, care au parale pentru astfel de misiuni și interes pentru astfel de material cultural — și m'am gândit apoi *la noi!* Ce distanță dela „un verme până la astru!” — Un alt neam cult și plin de avânt, ei, muncesc în tăcere și-i preocupă probleme, pe cari noi încă nici în vis nu am ajuns să le atingem. Palatul e gata și acuma adună jou-jouri de prin lume ca să și-l garnisească și împodobească. Iar noi?... Noi acuma ar fi să durăm încă temeliile în pământ. Abia am ieșit cu zidurile de bază în vileag... și în loc să muncim pe întrecute, ca să ne vedem casa gata, — ne îmbrâncim, ne punem piedici, ne hulim și stăm în nelucrare, — zic unii frați, că este epoca noastră de „*primenire*”!... Puterile noastre cele mai bune se risipesc în lupta dintre frate și frate... Iar casa neamului nu se mai înalță.... Dacă asta se chiamă „*primenire*”, — apoi: *ne primenim* al dracului... N'am ce zice.

Oh, că nu vine așa un fotograf prin toate centrele noastre românești... Să ne eternizeze pe plăcile sale pentru posteritate. Ar avea cel puțin urmașii noștri în fața lor imaginile noastre... triste și ridicule: O galerie macabră și umoristică totodată...

*

Săptămâna trecută a fost în Brașov pentru vizitația școalelor noastre secundare d. asesor consistorial *Mateiu Voileanu*, ca comisar consistorial. S'a introdus acest bun obicei la noi acum 3 ani. Până atunci autoritatea noastră școlară superioară nu a simțit necesitatea de a se informa prin trimiși speciali despre situația școalelor din Brașov. Și s'au îndreptat multe lucruri prin această înțeleaptă dispoziție. Consistorul azi știe bine, ce se face la școale și e în putință de a sprijini mai cu efect munca școlară, pe care mai înainte vreme — nu odată — o stânjenia — din lipsă de informație directă.

Și e bine, ca Consistorul să fie bine informat și să-și pună autoritatea sa, ca toate reformele dorite și inovațiile necesare să se facă.

Magazinul de haine pentru dame și copii al madamei

STERN CECILIA

ARAD, strada Forry Nr. 2.

Recomandă în atențiunea binevoitoare a onoratului public cumpărător **asortimentul bogat din cele mai elegante bluse, halat, poale (pulpane) și costume femeiești** găsite în saloanele proprii. □□□□□□□□□□

Prețurile cele mai favorabile!

Comande după măsură execută prompt și cu gust. Haine de doliu gată în 4 ore

chestii mari și vitale, cari așteaptă aci re-
rea lor. E chestia pensilor profesionale, e
chestia zidirei unui mare internat lângă gimna-
zele chestia edificării școlilor comerciale și
școlilor. Tot lucruri, cari taie în sute de mii,
bani nu sunt, decât la biserica Sf-lui Nico-
și Sf. Nicolae... e supărat... și nu dă pa-
Nu școlile îl supără... alții îl supără... Iar
școlile, mielul din poveste, trebuie să su-
tot amarul supărării Sf-tului Nicolae... Ele
să rabde și să tacă, ca alții să-și facă
dreptele!

Vr'o 30 de studenți din cl. VII gimn. dela
școlile noastre vor face de Paști o călătorie
studiu în Italia, sub conducerea probată a
unui profesor gimnazial dr. Iosif Blaga. Călă-
toarea va dura cam 17 zile și va atinge toate
școlile mari ale Italiei, până jos la Neapole.
Școlarii și-au adunat banii de călătorie în timp
de 7 ani, începând din clasa I gimn., așa că
călătoria drumului pentru cei mai mulți dintre
ei constituie greutate. Spesele sunt calculate
la maximul 200 de coroane de 1 școlar. Ple-
cătoria va fi cu 2 zile înainte de Florii și înapoi
la Dumineca Tomii. Cor.

Din Budapesta

Activitatea parlamentului — „Sinuciderea”
unui „înteruptor” deputat — Broșura lui
Mangra — Un scriitor maghiar despre presă

Chestiunea naționalităților continuă a preo-
pa pe deputații putini cari participă la ședință,
și să pună la cale treburile obștei, pentru care
a fost trimiși. Un spiritual deputat a observat
cu multă dreptate, că la ședințe iau parte numai
cei cari vorbesc, s'au cari deocamdată ar dori
să vorbească.

Am auzit uneori și păreri mai conciliante
de naționalități, cum a fost și vorbirea lui
Serecsányi (poporal), care pretindea unele re-
medii administrative pe seama Slovacilor. Nu
trebuie să ne facem însă iluzii despre această
activitate parlamentară, dar motorul acestor dis-
putări nu e atât însăși importanța, ce o are această
problemă vitală, ci cauzele acestor vorbării sunt
mai mult subiective.

Astfel pentru oratorii de meserie e o proză,
pentru începători o carieră, un exercițiu de ora-
torie pentru aceea, cari mai înainte erau între-
ruptori zeloși (d'alde Sümegi); iar opoziției i-se
pune ca un material inexhauribil, pentru a
demonstra, a întârzia votarea bugetului.

Dar chestiunea naționalităților a fost și e
mai ales acum muma aceea periculoasă, cu care
acoperă multe păcate ale puternicelor zilei
cel mai perfect mijloc, de a prelungi domnia
absolută și a speria masele ungurești, cari pre-
feră cu o tot mai multă tărie și conștiință de-
mocratizarea statului.

Vezi politica iezuită de veacuri a feudalii:
Apponyi cutreeră lumea ca apostol al liber-
tății, al înfrățirii universale, al păcii, când în
magaria politica inaugurată de dânsul își culege
fructele nefaste.

Iar Tisza ne declară în parlament iubirea
de Români, se declară de stâlp al unității
în revista științifică „Magyar Figyelő” ple-
dează cu tăria apostolului lui Apponyi pe lângă
libertatea nelimitată a gândirii (articolul: „Liber-
tatea gândirii”) și se revoltă în același timp cu
apogea unui dictator împotriva opiniilor con-
trare.

În vorbirea din urmă ținută zilele trecute
cu scopul adevărat al politicii lui, când tim-
porează de „trădător” pe Serecsányi, pentru con-
ștințele neînsemnate cerute pe seama Slovacilor.

Și atunci, când avem în fața noastră pe
cel mai puternic dușman al drepturilor noastre,
care putea învăța mulți dela dânsul, că „In poli-
tica greșala în contra disciplinei e mai mult de-
cât o crimă”.

E interesant să cunoști psihologia deputa-
tului maghiar, a aceluia, care ține să întreprindă
cu injurii puțin scrupuloase pe deputații noștri,
când vorbesc — a înteruptorului de profesie.
Afară cu voi! Ce căutați aici? Mergeți în Va-

lahia, Valahi obraznici”, și alte multe sunt flori-
celele cele mai obicinuite din cartea cea mai fo-
losită și instructivă a parlamentului: dicționarul
injuriiilor.

La această activitate a luat parte și Ugron Z.
un nume obscur, pe care întâmplările vieții îl fă-
cură celebru pe câteva zile, cât a ținut povestea
cu sinuciderea lui.

Noi credeam, că intreruperile făcute izvo-
resc din o exagerare prea mare a iubirii de
neam, din patima șovinismului de rasă și iată...
o ceartă de casină, o deranjare a nervilor, o am-
biție jignită, o noapte nedormită sau — în cazul
de față o datorie de cărți...

„Menjenek Oláhországba! Ce căutați aici?”
înteruptura cu multă patimă pe d. Vaida, acest
Zoltánică al parlamentului ungar, când în capul
lui se frământa planul unei sinucideri de mar-
tir... Căci bietul ca orice cartofor cavalier și-a ținut
de datorință să se sinucidă. Aceasta ar fi
mers ușor, dar pregătirile mergeau greu, mai ales,
că voia, ca orice nobil patriot, să-și ia adio de
la patrie cu demnitate. Asadar mai întâi intreru-
perile din Cameră, apoi trimiterea avizelor de si-
nucidere la toți prietenii, și apoi zile întregi aler-
gări pela hoteluri pentru aflarea locului potrivit.
Acestea toate au ținut o săptămână. Dar sinuci-
derea întârzia. Vina n'o purta bietul om, care-și
luase deja o poză de martir, revolverul în mână...
toate gata... numai prietenii întârziiau. Si sârmanul
Ugron cu oftate lungi se culca punând re-
volverul sub perină cu speranța: „poate mâne”.
Dar „prietenii” întârziiau și „mâne” și Zoltán era
în viață și a doua zi mângâindu-se, că „poate
mâne”... Într'acestea „prietenii” îl căutau în toate
părțile și în adâncurile Dunării și după multă
oboseală îl aflară... Era și vremea, căci sârmanul
Zoltán ținea revolverul în mână...

Sârșitul „sinuciderii” îl cunoaște oricine:
Zoitán e redat societății, care după promisiuni
solemne îl reprimește ca pe un fiu pocăit în sân-
ul ei.

Frumos roman, nu-i așa? Cel puțin Darwin
susținea, că romanul adevărat întotdeauna trebuie
să se sfârșească frumos.

Iar de acum înainte intreruperile vor con-
tinua cu același zel și cu mai mult spor: „Me-
njenek Oláhországba, mit keresnek itten!”

Am amintit într-o corespondență trecută, că
Mangra va scoate broșură, în care va critica și
el activitatea comitetului național. Broșura acea-
sta, după cât sunt informat va apare zilele ace-
stea ca făt intelectual al trigmenilor: Mangra,
Brote, Slavici.

Și durere, pentru un scop atât de josnic
s-a angajat penelul lui Slavici odinioară dintre
cele mai strălucite ale literaturii noastre, care
ne-a creat operele, din care ne-am hrănit sufle-
tește, din care și-au îmbogățit sufletul și tăria
convingerilor toți aceia, cari luptă acum pentru
drepturile limbei românești, pe cari îi „combate”
acelaș penel muț în venin.

„Presa” e titlul unei cărți apărute nu de
mult, al cărei autor e L. Biró. Cartea cuprinde
unele observări adevărate despre presă, menirea
ei, presa și publicul, despre ziarist etc., și e cu
atât mai interesantă, cu cât e lipsită de „resoane
mai înalte”, de monopolul „ideei de stat
maghiar”, care a subjugat o parte bună și a ști-
inței ungurești. Reproduc un fragment:

„Stadiul, starea, tonul, nivelul reoglindește
icoana acelei societăți, în care această presă lu-
cră, instruează, strigă, înflorește, improască. Nici
un scriitor nu poate scrie ceva cu totul nou.
Scriitorul numai aceea poate scrie, pentru aper-
cepțiunea căreia massa — mai mare sau mai
mică — e pregătită.

Ziarul nu poate scrie altceva, decât numai
aceea, ceea ce gândește publicul. Despre nimic
nu poate scrie altceva. Cel mult scrie mai în-
florit, mai stilizat, cel mult înfrumusețează sau
desfigurează, dar ziarul nu poate scrie altceva
despre oameni și întâmplări, decât ceea ce ar
scrie oricare membru al publicului, dacă ar ști
scrie și dacă ar privi clar gândirile proprii.”

„Ziarul numai ceea ce gândește publicul
poate scrie. De aci urmează:

1. Ziarul acela, care nu scrie, ceea ce gân-
dește publicul, nu poate trăi:

2. Insușirea principală a ziaristului bun: să
simtă, să afle, să scrie, ceea ce oricare individ
din public, care acum a ieșit la suprafață, ar
gândi și spune despre o întâmplare. ce s'a pe-
trecut în momentul acela, dacă i-ar fi posibil.”

Coresp.

Din Cluj

Când începe a i-se face cuiva un buboiu
după grumaz, la mână ori la un picior — în timp-
ul cât coace — tot trupul suferă dureri mari.
După ce a copt și a spart și începe a-se curăți —
înceată și durerile.

Așa-i și cu societatea omenească, în cazul
de față cu societatea clujană. Are și ea un bu-
boi — acesta coace acum de 8, 10 ani și nu s'a
aflat încă omul să-i afle leacul, să-l silească cu
coacerea, să se spargă odată, să se curățască și
în modul acesta să mântuiască societatea de du-
rerile, ce le suferă.

Buboiul acesta crește și tot coace chiar după
ceafa societății clujene. Să ne explicăm: De când
e Clujul-Cluj și tinerimea română din toată țara
aceasta, silită a freca păreții școlilor maghiare
de tot soiul în Cluj — adăpostul și sprijinitorul
ei cel mai mare au fost totdeauna preoții români,
ce s'au părădat din vreme în vreme. Cu deose-
bire preoții dela biserica unită, ce este în centrul
orașului, i-au fost adevărați părinți. Aceștia tot-
deauna au pus la dispozițiunea tinerimei, chiar
și locuințele lor, când a fost de lipsă. Câte o
sală modestă însă în toată vremea. Așa a făcut
aceasta Ioan I. Negruțiu, așa succesorul său Pam-
filie, care s'a retras într'o chilie modestă laterală,
și sala cea mare dela stradă a pus-o la dispoziți-
unea tinerimei, lăsându-o de casină.

Așa a făcut succesorul său d. canonic din
Blaj, Gavrilă Pop, care pe lângă aceea, că a dat
loc casinei, sala cea mare amintită, a pus-o la
dispozițiunea societății teatrale a studenților, cari
prin 1870—1871 a cutrierat toată Transilvania
(activitatea acestei societăți se află descrisă pe
larg în anuarul al IV-lea al societății de teatru).

Casele parohiale unite au fost locul de în-
tâlnire al tuturor tinerilor, meseriașilor și al tutu-
ror Românilor, ce erau în Cluj, sau veniau la
Cluj și numai pe 24 ore.

Aici conveniau cu toții. Aici se înțelegeau
ca frații asupra tuturor afacerilor și năcazurilor,
ce-i copleșeau.

Pe preoții pururea-i afli în mijlocul societă-
ții acesteia, care era complexul tuturor Românilor.
În modul acesta susțineau ei unitatea în senti-
mente și fapte între Români intelectuali din Cluj.
Și fiindcă poporul de rând este împrăștiat peste
tot teritoriul orașului, care azi numără peste 60
de mii de locuitori și aproape totalitatea lui este
venită de pe sate, încât nici nu se cunosc unii
pe alți, ca să se cunoască și aceștia și să poată
fi ținuti în unitate de cugete, sentimente și acți-
uni, și să se poată ține vie conștiința români-
tății în ei, tot mereu erau conchemați în adunări
bisericești și școlastice.

Învățătorul și cantorul lor popular I. Mură-
șan aveau misiunea specială de a lucra în direc-
țiunea aceasta în mijlocul poporului.

Așa au fost aceste întocmite până în 1890.
De atunci au mers Clujenii tot retrograd ca ra-
cul până în 1902. Cu anul acesta au încetat toate
reminiscentele trecutului, și a urmat starea cea
tristă, ce o descrie cu peană atât de măiastră ci-
neva în nr. 61 al „Românului”.

Cine-i dară cauza răului? Poporul clujan
nu-i de bunășama. Pe el nu-l întreabă nimeni,
nicicând merg preoții, nici când vin!... Dacă în-
drăznește să se roage prin scrisori, ori deputa-
țiunii este improșcat cu — *n'aveți drept să cereți,
că nu voi plăti preoții* — etc. Intelectualii încă
nu sunt de vină, căci și ei tot atâta drept au în
cele bisericesti, ca și poporul de rând. Și de aci
de sine urmează, că în afacerea unde nu ai nici
un drept — nici nu dorești să te mesteci — ci
te tragi la o parte și o lași, să o direagă cei ce
au dreptul și datoria, dacă vreau!

Cu distinsă stimă:

Németh István

depozit de modă bărbătească și femeiască.
ARAD, piața Andrassy 20. (Palatul Fischer Eltz).

Mi-a sosit asortiment bogat de noutăți de primavara.
Principiul meu comercial este: Circulația mare, folos puțin!

De aci urmează, că din 1902 până astăzi nu s'au convocat numai 2, zi două adunări bisericești. Averea bisericească-școl. și fundațiunea cea frumoasă lăsată de Stef. Havasi pentru zidirea unei biserici noue, căci biserica care exista mai nu-i. O administrează după chibzuința lor 2—3 curători denumiți și puși singur de parohul. Oamenii cei mai nesocotiți între Români. Și după ce unii a repausat și cu el a intrat în mormânt cel din urmă membru, care a știut românește în familia lui multă — dar lăpădată de limbă și lege, a urmat în demnitatea de chivernisitor al averei bis. soțul său, îndată ce a închis ochii, ca și cum succed monarhii în statele lor monarhice, fără de a întreba pe nimeni, dacă are încrederea obștei și capacitatea de a chivernisi atâta avere? În modul acesta s'a edificat cu banii fondului pentru înființarea unei școale superioare de fete, un edificiu mare și acesta contra statutelor s'a pus la dispozițiunea celor 2—3 curători, iară aceștia drept recunoștință pentru protejare la biserică și bancă, l'au dat de locuință parohului — de și când s'a început a se zidi s'a fost zis, că va fi etagiul care îl ocupă parohul loc de casină pentru tinerime și sodali.

Așa ne merg toate lucrurile noastre din Cluj. Anapoda și pe dos. Și n'are drept nici cel ce dă în intelectuali, nici cel ce dă în tinerime.

E vorba, că capul nostru denumit de s. consistor din Blaj, este de tot comod, cu foarte puțin interes înzestrat dela mama natură pentru cauzele publice și mai cu samă românești, și mai cu nici o activitate pastorală.

Îi plac laudele prin ziare și procesele pe la tribunale cu rost și fără rost. Sfatul nimănui nu-i trebuie, nici nu-l primește, nici chiar a superiorității sale. Căci, Doamne multe sfaturi bune i s'au dat și i se dau de cei chemați, dar nu folosesc nimic.

Cine-i dară cauza răului ce bântue societatea românească clujană? După cele zise e ușor de găcit.

Este singur sf. Consistor din Blaj, care este de scuzat, pentru că s'a înșelat în așteptările sale ca și cum s'au înșelat toți, câți au fost de o părere cu dânsul.

Sf. Consistor a crezut, că îns tituind în Cluj un preot cu titlu academic și cu oarecare trecut literar, acela cu bunăvoință și diligență curând își va însuși și praxa în administrație și cu prudența pastorală, ce s'a presupus într'un cap diplomat, va ști conduce o parohie și un tract ca și al Clujului, căci s'a presupus că ar fi având cvalificare și pentru o vladicie! Dânsul însă n'a umblat după aceste însușiri absolut de lipsă la oricare preot, ci s'a îndestulit cu comoditatea ce-l caracterizează și cu vanitatea aproape femeiască. (Umblă cu șinoare roșii și crespate și cu pălărie cu panglică aurită, de trei degete și ciucuri aurite, de un pătrar de metru. Clujenii îi zic în limbajul lor: „Pișpek“.)

Azi însă Blajul știe și cunoaște toate stările din Cluj. Știe că nu se lucrează absolut nimic pe nici un teren bisericesc, școlar, social și economic: nici în Cluj, nici în tract, ci se prăpădesc fonduri și fundațiuni. Are date destule la îndemână.

E greu însă de a îndrepta relele, când nu se interesează nimenea dintre parohieni, căci așa-i rânduiala bisericii unite, ca poporul să nu aibă nici un drept nici în chivernisirea averei bisericești, căci pe curători după regulament îi denumește protopopul.

Precum se svonește însă Consistorul din Blaj este sătul de dănuirile clujene și că vrea să pună capăt stărilor acestora; sunt o grămadă de semne și afidări date și în scris unor persoane, cari se mai interesează de aceste stări nesuferibile.

„Se ivesc și cauze, cari numai cu greu se pot descurca“ scrie sf. Consistor, într'o scrisoare așa. În aceasta scrisoare zice și aceea: „Să fii cu bună răbdare până vom putea limpezi afacerile din chestiune“.

Să sperăm că sf. Consistor va afla leacul să spargă odată buboiul, ce coace de atâta timp pe grumazii societății române clujene. Și atunci să avem speranță, că toate se vor îndrepta spre bine.

Până atunci să suferim mai departe durerile și năcazurile ce le simțim cu toți. Când capul este morbos, toate mădularele trupului sufer greu — deși altcum sunt sănătoase.

Argus.

Litere — Arte — Științe

POEZIA POPULARĂ.

Dragă 'mi e mândruța naltă
Și la mers cam legănată,
Dragă 'mi e mândruța 'n joc,
Când se leagănă cu foc,
Unde 'și pune ea piciorul
Se aprinde tot mohorul,
Unde — aruncă — un ochișor
Arde inima de dor!
Dragă 'mi e puicuța mică
Și de trup cam gingășică,
Că se sue pe opincă
Și dă gură subțirică.
Câte fete cu mărgele
Toate-s drăguțele mele,
Câte fete cu bondiță
Poartă miere pe guriță.
Câte fete răsărite
Toate 'mi par flori înflorite;
Cum ași face, cum ași drege,
Că pe toate le-ași culege.

Măi badiță, păr sucit*)
Șezi la noi dacă-ai venit;
De cât să văd că te duci,
Mai bine te-ași vedea 'n furci,
In furci multe de nuele
De-asupra căsuței mele,
Vântul să le răcurească,
Ochii mei să le privească.

Porumbița cu cele trei pene de aur

(Poveste slavă)

de Nicolae Petra-Petrescu

— Sfârșit. —

A treia zi trimise Jejobaba pe tânăr, pentru cea din urmă oară cu caii la pășune, și acum i-a dat o bucată de pâine și i-a poruncit să n'o arunce, ci să o mănânce.

El, după ce a ieșit pe livade, a îngropat pâinea în năsip, cât a putut de afund; foamea însă iară nu și-a putut-o stăpâni, a trebuit să caute pâinea și s'o mănânce cu lăcomie.

A adormit numai decât, când s'a deșteptat, caii iai, de unde nu-s. De astădată se ascunsese în Mare, de frică că, dacă-i găsește Jejobaba îi bate și mai înfricoșat ca mai nainte. Tânărul nu știa unde s'au ascuns caii, dela rac avea puțină nădejde de ajutor, de aceea se tânguia și mai avan, totuși și-a adus aminte de rac, și i-a luat piciorul din traistă.

Și, ce să vezi, deodată începu să se miște racul în Mare, și s'au adunat toți ceilalți raci și căutară caii, și atâta i-au pișcat, până s'au întors la păstor. Ce bucurie pe omul nostru! îndată i-a mânat acasă.

— Jejobaba îl chiar aștepta. Bătaia, ce au căpătat-o caii, a fost și mai înfricoșată, ca cele două de mai nainte, pe urmă le-a uns iară rănile.

A doua zi întreabă Jejobaba pe tânăr, că ce sâmbrie vrea pentru slujba făcută? El răspunse după sfatul ce căpătase: „Nu cer nimica, decât calul cel slab din herghelia ta. — „Asta n'ar fi cinstit din partea mea, răspunse cu șiretenie sgribțuroaica, „dacă ți-aș da așa plată slabă pentru că m'ai slujit atât de bine, îți dăruiesc calul cel mai frumos“.

— Tânărul răspunse:

Eu nu cer altul de cât „pe cel slab“. — „Și de ce vrei tocmai pe acesta, întrebă sgribțuroaica vrând să iscodească pe tânăr. — „Pentru că mi-i milă, răspunse tânărul înțelepțeste, că tot pe acesta, săracul, îl bați mai tare“. — „Bine, răspunse Jejobaba prefăcută, și-l dau, dar pe deasupra îți mai cinstesc și pe cel gras de color: cel slab abea se va putea târa până acasă“. El s'a suit pe calul cel gras, pe cel slab îl ducea lângă el.

Când ajunseră la poartă, calul slab îi șopti tânărului: „aruncă-te numai decât pe mine, altcum ești perdit“. Tânărul îl ascultă, atunci zise calul cel gras: „Asta ți-o șoptit-o diavolul“, se smânci mâniaș și fugi în grajdul lui. — „Vezi, zise acum calul cel slab către tânăr, „dacă ai fi rămas pe calul cel gras, în poartă te-ar fi aruncat în sus, și acum ai zăcea mort pe pământ“.

Și a ajuns sănătos la palatul cu coperișul de aur. Când cele două porumbițe, surorile îi zăriră de departe, sburară înaintea lor, îi întimpinară cu binețe și sburau vesele în cercuri în jurul lor.

După ce au intrat în grajd, a zis calul către ele:

— „Bine v'am găsit, acuma suntem biruitori! Odihniți-vă trei zile și apoi plecați să smulgeți balaurului prada!“ — Și s'au odihnit trei zile. A patra zi s'a aruncat tânărul pe calul cel slab, care se întemase cum se cade, și arunca scânteii din ochi și pe nări. Acesta sbura și mai iute ca șoimul, ca săgeata și ca viforul. Acuși a ajuns la castelul balaurului, care nu era acasă, și tânărul puse mâna pe porumbiță. Adevărul că balaurul sosi în curând acasă, simți numai decât pierderea și se luă iute după fugari. Tocmai era să pună mâna pe tânăr, când acesta intrase pe poarta palatului, dar în clipa aceea calul îl lovi așa de puternic cu picioarele dindărât, încât balaurul căzu amețit la pământ. În minutul acela, tânărul sări de pe cal, scoase sabia și deodată râtează capetele balaurului unul după altul. Balaurul se tăvălia în sângele său și iar căpăta viață. Acum ingenunchiară înaintea tânărului și calul cel slab și cel din grajd, care încă alergase afară, și-l rugară să le taie și lor capetele. Tânărul se sperie.

— „Cum să fac eu una ca asta, strigă el, vouă, binefăcătorilor mei, să mă arăt așa de nemulțumitor! Nici-odată nu o să-mi iau păcatul asta pe sufletul meu!“

Ei însă nu încetară de a-l ruga și-l încredințară, că asta este numai spre folosul lor. Atunci se hotărî și le tăia și lor capetele. În clipa aceea stăteau înaintea lui doi prinți frumoși și voinici. Și prinții luară pe cele două porumbițe, cari se așezaseră pe umerii lor, le neteziră cu mâna și le sărutară. Tânărul făcu și el, ca prinți, luă și ei porumbița sa, care se pusese pe umerii lui, o netezi cu mâna și o sărută, și deodată porumbițele își căpătară figură omenească pentru totdeauna și, ce să vezi, înaintea lor stăteau acum trei prințese din cele mai frumoase din lume, cea mai drăgălașă era soția tânărului. Voie bună, cum nu s'a mai pomenit! Cei doi prinți își luară rămas bun, ca să meargă prin lume, să facă bravuri și să-și câștige nume și cinste. Cele două surori însă, făgăduiră că vor rămânea la sora lor măritată ca s'o ajute, unde numai va fi de lipsă. Ca fericirea feciorului de negustor să fie desăvârșită, nu i-a mai rămas, decât să-și dorească, ca să aibă și pe mamă-sa lângă sine. I-s'a împlinit și dorința asta. Într'una din zile, iacă se pomenește că vine la el, pe neașteptate mamă-sa, în o trăsură trasă de patru cai albi, ca zăpada. Asta i-a mijlocit-o vrăjitorul, cel cu nasul mare, care era mișcat de statornicia și stăruința mult încercatului fecior de negustor. El știa toate dela duhurile lui, și n'avea inimă rea, deși era înfricoșat în mânia sa. Cine-și caută norocul îl găsește. Să grijească fiecare să nu-l piardă din mână.

*) Nestatornic.

ECONOMICE

Onorată Redacțiune!

Fără interes, din întâmplare, m'am dus în 25-lea Martie a. c. în comuna Cacova și am aflat, că „Plugarul“ societatea pe acții își ține în după ameaza aceea adunarea generală.

Curiozitatea m'a atras și deși nu sunt acționar totuși am luat parte la adunarea generală a numitului institut, iar lucrurile văzute și auzite acolo mi-a umplut sufletul de bucurie și veselie și m'a făcut să nu-mi pară rău de timpul pierdut acolo.

Adunarea generală era hotărâtă pe 2 ore p. m. a se ține, dar din cauza morții regretabile a învățătorului Gheorghe Țunea din Vărdia, la care mulți fruntași au luat parte, a întârziat.

La 3 ore simpaticul director executiv Ioan Epure, în scurte, dar bine simțite cuvinte salută acționarii prezenți, constată capacitatea hotărâtoare a adunării generale, și după ce s'a compus biroul deschide adunarea generală.

Nu știu ce să descriu din adunarea aceasta. Numărul extraordinar de mare al acționarilor, reprezentând peste una mie de acții, a dat caracterul adevărat al băncii „Plugarul“; raportul amănunțit al direcțiunii, îndestulire și însuflețirea acționarilor, grandea și liniștea împunătoare în care a decurs adunarea generală m'a frapat.

De oarece impresiunile mele mai tare mă îndeamnă a face acest raport, de aceea iată le înșir pe ele.

Mă bucur foarte, că mi-s'a dat să văd cu ochii o adunare generală a unei bănci românești, la care a luat parte atâta lume din popor și inteligență și care cu toate acestea a decurs în cea mai perfectă ordine și liniște spre îndestuirea tuturor.

Cât de rare și înălțătoare sunt momentele acestea în viața noastră, toți o știm și de aceea vedem, că trebuie să ne scoborim iar la popor, ca să aflăm o ordine exemplară și o liniște perfectă la locul acela, unde e el mai interesat și reprezentat, cum e și aici, fiind mai toate acțiunile ale acestei bănci în mâinile proprietarilor mici — a țărănilor.

Imprejurarea aceasta m'a însuflețit, iar raportul direcțiunii atât de minuțios și cuprinzător a îndestulit masa acționarilor și deși nime n'a adus mulțumită verbală, nici direcțiunii nici celui mai agit director de bancă, totuși lucrarea plină de bucurie, ce se cetea în ochii tuturor acționarilor, a putut pe deplin să-i mulțamească dându-le râvnă la muncă bărbătească pentru viitor.

Și rezultatul obținut de banca aceasta a plugarilor a trebuit să îndestulească pe toți, căci cu un capital de 70,000 coroane să se realizeze un venit curat de aproape 18,000 coroane, aceasta pe lângă aceea, că e de tot frumos e și îmbucurător.

Observ. că deși capitalul social s'a ridicat la 200 mii cor. din acesta reteză cu finea anului încă 53,000 cor. și așa suma fiind în decursul anului incursă, nu se poate lua în considerare ca aducătoare de venit.

Că totuși s'a putut ajunge la acest rezultat, este de a se mulțami întreprinderilor făcute de institut, care așa se vede, că adecă sunt conduse de oameni destoinici și activi, aduce mai multe roade decât aflăcerea de bancă.

Institutul a cumpărat o casă — un palat zis în senzul strict al cuvântului — în condițiunile cele mai favorabile, care pe lângă aceea, că aduce un venit curat de peste 10% a capitalului investat, mai are și însemnătatea aceea, că s'a cuprins locul cel mai de frunte în comuna aceasta fruntașă și de un viitor frumos.

În palatul acesta e banca „Plugarul“ ca stăpână așezată; tot în casă se află „hotelul, prăvălia și depoul de bere al „Plugarul“-ui, acolo locuște directorul executiv, pivnițerul, ba mai locuște și hotelierul și o partidă, precum sunt și mai multe odăi frumos mobilate și aranjate pentru pasageri.

Hotelul acesta dimpreună cu biserica catedrală Bănatului — sunt măreția și podoaba comunei.

Tot acest institut a eszrendat un domeniu de 2000 jugere dimpreună cu o fabrică de spirt și o moară de măcinat, care deja în anul prim

pe lângă toate calamitățile începutului a adus un venit foarte frumos, iar pentru viitor delăturându-se unele piedeci din partea proprietarului, va satisface tuturor dorințelor legate de el.

În fine dacă mai amintesc, că tot acest institut conduce și înșoțirea de asigurare a proprietarilor de vite din jurul Cacovei în mod gratuit, făcând astfel binele cel mai mare posibil proprietarilor asigurați, atunci, cred a avea o icoană deplină despre activitatea binecuvântată a acestui institut și atunci numai putem să ne explicăm admirația și îndestulirea ce se putea ceti în ochii fiecăruia la adunarea generală.

Banca a dat după depuneri interesele mai mari 5—6% lu sută, banca a dat plugarilor împrumuturile mai eftine cu cambii, obligații cu amortizare, a făcut cu mărunțișuri o circulație de 7 milioane coroane și așa a putut să realizeze din împrumuturi pe lângă aceea și un venit, care să îndestulească pe toți acționarii.

Oare mai trebuie la acestea comentariu?

Cu toată stima
dr. H.

INFORMAȚIUNI

Arad, 6 Aprilie 1911

De-ale noastre.

Mâne Vineri, fiind zi de sărbătoare: Bunavestire, n-rul viitor al „Românului“ va apare Duminecă dimineața.

Dela „Asociațiune“. Dl. Iosif Russu, oficial penz. în Arad, s'a înscris membru fondator al „Asociațiunii“ cu suma de Cor. 600 și a donat și Muzeului Cor. 50. Muzeului a dăruit și d. Al. Lupu, general în Viena Cor. 20. Mulțumim generoșilor donatori. — Biroul „Asociațiunii“.

Păcătoșii. Așa tare nu am tresărit nicicând. Era dimineața pe la 6 ore, în postul Crăciunului. Venise clopotarul cu o iuțală neobișnuită de el — pe treptele casei parohiale, și abia răsufla.

„D-le părinte, d-le părinte!“

„Ce-i bade Liță?“

„Haide, iute... iute... hoții... Doamne iartă-mă, cum i-o putut suferi D-zeu... au spart lădătuia din biserică și... Doamne iartă-mă... au furat banii. Așa ceva nu am mai pomenit, măcar is de mult clopotar, Doamne iartă-mă!“

Apoi, cum? Căci, nu apucasem să prind în spaimă înțelesul vorbelor. După ce se mai liniștise, am putut pricepe totul.

Niște hoți au intrat în biserică, și au furat toți banii, ce-i aveam acolo. Deci, alta nu rămânea, ci, iute și de grabă la fața locului.

În grabă, ca și când hoții ar mai fi încă acolo, m'am gătit și în câteva minute eram în deal, la biserică.

Și ce să vezi?!

Cantorul, în mijlocul bisericii, părea încremenit. Galben-vănat. Se speriasse și el. Era să-și facă rugăciunile de dimineața, și iată de ce privește a dat.

La o parte era dărăburit coperișul lădătuiei cu banii discului și ai luminilor. Pe prestol cutia de pleu pentru „fondul parohial“ spartă. Două ochiuri de fereastră, tăiate.

Se vede, pe aci au intrat.

Din vasele și vestmintele bisericesti nu lipsia nimic.

Pe jos vre-o 30—40 cruceri risipiți.

O privește înspăimântătoare

Câteva minute și biserica era tixită, ca Dumineca.

„Doamne, ce vremuri să ajungem.“

„Dar cum i-o putut suferi D-zeu?“ și altele, erau vorbele ce se înțelegeau din murmurul obștei.

Parecă mă apucase și pe mine o frică. Imi veni în mine, că cetisem de curând despre astfel de hoții săvârșite prin mai multe biserici. Așadară cu drept am putut presupune, că tot acei hoți vor fi umblat și pe aici.

Și iată nu peste mult unul dintre acești mari jefuitori a fost prins. Și durere e un băiat

de român între frumoșii ani de 24—28. Și ce coincidență! A fost prins de doi jandarmi din Făgăraș, chiar aceia cari au împușcat, fără milă, la Galați, în harnicii noștri țărani. Aveau tot puștile acelea din cari au eșit acele gloanțe blăstămate.

Intrând în biserică jefuitorul a recunoscut totul. Unii îl compătimitau.

Eu ași fi adus sentința momentan la toți trei cei mai mari călcători de lege. Hoțul și împenații cu Galați.

Pentru mine ziua aceea a fost unica în felul ei. Nu mai văzusem un așa mare hoț: hoț, jefuitor de biserică. Dar nici de soiul celorlalți. Și ini venea să strig: și aceștia sunt ca și acela, ba mai mari!

Și iată jefuitorul a fost osândit din partea tribunalului din Brașov, la 6 ani temniță, cu toate că mai avuse îndrăzneala să-și deneghe fapta.

Eu încontinuu mă gândesc la ceiață doi la acei păcătoși cari au stins vieți românești, și prin mișelia lor — remunerată poate — au produs suspinuri, plânsete, vaiete și chinuri, dar și răzbunare.

Oare pe aceștia cum îi mai suferă D-zeu printre oameni?

Oare ei când vor fi pedepsiți?!

Vărd, Luna Martie 1911.

Eugen Munteanu.

Dela masa studenților români din Brașov. În 27 Martie v. 1911 se va celebra al X-lea paras-tas anual pentru odihna de veci a feritilor răposai, în a căror amintire s'au făcut donațiuni la masa studenților români din Brașov, în timpul de când ea există.

Iată pomelnicul acelora, pentru a căror odihna ne vom înălța cu acest prilej rugăciunile noastre:

Ioan (Vlad) Alexandrescu, Vasile Aiteanu, David Almășan, Carolina Andreica, Mihail Andreica, Filip Adam, Iulia Andronic, dr. Isaia Ardelean, Eufrosina Axente.

Vasile Babi, Ioan Bădilă, Ioana Bădilă, Bartolomeu Baiulescu, Ioan B. Baiulescu, Aurelia Bârsan, George Bârsan, Nicolae Bârsan, Maria T. Bârseanu, Toma Bârseanu, Ștefan Belindescu, Maria Belu, Moise Beu, Nicolae Bidu, Teodora Bidu, Isidor Blaga, Stan Blehea, Ioan Bogdan, Gheorghe Boeriu, Zaharie Boiu, Virginia Boldor n. Pandrea, Valeriu Bologa, Mihail Bontescu, Moise Branisce, Coriolan Brediceanu, Gheorghe Broșu, Ioan Bonea, Andreiu Buntoiu, Onisim Buntoiu, Elena Buntoiu, Gheorghe Buretea.

Nicolae Căldărea, Dimitrie Cepescu, Nicolae Chiornită, Viorel Chirtop, Dem. Chișereanu, Atanasiu Cimponeriu, Ana Ciuca, Carolina I. Ciurcu n. Carcalecchi, Gheorghe Ciurcu, Nicolae Ciurcu, Zoe Ciurcu, Ștefan Coleș, Elisa Comanescu, Ioan Crăciun, Gheorghe Craioveanu, Vasile Craioveanu, Anastasia Crișan n. Chintoanu, Iustin Viorel Crișan.

Simion Damian, Iuliu Dan, Iustina Dan n. Popea, Ioan dr. David, Ladislau David, Ionel Dima, Zoe Dima, I. Dimitriu, I. Dobre, Elena Dobre, Paraschiva Olga Dobrean, Domețiu Dogariu, Nicolae Dordea, Augustin dr. Dosa, Simion Dragomir.

Virgilia Enescu n. Tipeiu, Eugenia Eremia, Nicolae Eremias.

Emiliau Făgărășan, Ioan Făgărășan, Dionisie Făgărășan, Ioan Fleșariu, Octavian dr. Florea, Alexe Frateș, Nicanor Frateș, Gheorghe Frigător.

Ioan Garoiu, Maria Garoiu n. Mețianu, Nedelea Garoiu, Valeria Găvrus, Victoria Gheaja, Maria A. Gheorghiu, Gheorghe..., Flotea Glodariu, Vasile dr. Glodariu, Iosif Goga, Maria Gogonea, Maria Grădinar, Gherasim Grama, Ioan Grozea, Nicolae Grozea, Constantin Gurban.

Aureliu Halic, Zaharie Halic, Sofia Halic, Ștefan Herța, Iosefina Hosanu, dr. Ioan Hosanu, Ludovic Horstmann, Zoe Horstmann.

Iulian Ianculescu, Elena G. Ioan, Ana cav. Ioanette, Constantin Ioanides, Ana Ioanidi, Ioan Ionaș, Irimie..., Sofia Iorgoviciu, Iliana Jurca.

Gerard László, dr. Eugen Leményi, Nicoleta dr. Leményi, Pompiliu de Leményi, Carolina Lengeru, Iuliana Lissai, Mache...

Grigore Maior, Ioan Mandai, Alexe Mangiuca, Diamandi Manole, Pompeiu Dr. Marcu, Elena Marin, Eliza Mateiu n. Comaniciu, Iosif Maxim, Ioan Maximilian, Laurențiu Maximilian, Frederica Meltzer, Ioan Dr. Meșotă, Traian Mețian, Emanoil Mihalovits, Cecilia Mihályi, Ioan Mircea, Nicolae Mircea, Elena Mocan. Dr. Ale-

xandru de Mocsonyi, Ioan Moga, Susana Moldovan, Vasile Moldovan, Iosif Morariu, Ana Moșoiu, Aneta Moșoiu, Aron Moșoiu, Cornel Muntean, Iordan Muntean, Nicolae Muntean, Andrei Mureșianu, Aurel Dr. Mureșianu.

Dimitrie Nan, Anastasia Neagoe n. Borca, Radu Negulici, Reveica Negușiu, Petru Nemeș, Ioan Nenișescu, Constantin Nicolau, Sava Nicoară, Dionisie Nistor, Livia Nowotny.

Florica Oncescu, Albert Onițiu, Alexiu Onițiu, Ioan Onițiu, Terezia Onițiu, Iosif Orbonaș.

Ana Panțu, Constantin Panțu, Petru . . , Ioan Papiu, Ana Paraschiv, Grigorie Paraschiv, Ioan Paraschiv, Simion Pasca, Gheorghe Pascu, Eugen Dr. Pătăcean, Nicolae Penciu, Ioan Perlea, Dimitrie Petcu, Ioan Petric, Lucia Petric, Romul Petric, Zoe Petric, Aurelia Petrovici născ Ianulescu, Sidona Petrovici, Iuliu Pipoș, Sabin Piso, Maria Pop, Nicolae Pop, Elisa Popa (Nascu), Hortenziu Popea, preteasa Voica Neag Popea, Ioan Popea, Virgil Popea, Ioan Popescu, Emilian dr. Popescu, Leo Popescu, Pompiliu dr. Popescu, Zeno G. Popescu, Andrei Popovici, Floare Popovici, Iosif Popu, Traian Vas. Popu, Ciprian Porumbescu, Gheorghe Proca, Verona Pumnul n. Găciu, Leontin Pușcariu, Mărinel Pușcariu, Maria Puticiu.

Olimpia Radu n. Gheaja, Dominic Rațiu, Ludovic Roman, Gheorghe Roșculeț, Flora dr. Rozványi (Beleş), Victoria Rusu n. Oncioiu.

Iancu Saftu, Emil Sbârcea, Aurelia Secăreanu, Maria Secăreanu, Nicolau Serb, Ioan Axente Severu, Ioan Sima, Sofia Sima, Maria Socaciu, Susana Soiu n. Odor, Octavian Sorescu, Virginia dr. N. Staicovici n. St. Blebea, Ana Stan, Carolina Stan, Toma Stanca, Haralambiu Stănescu, Hareti Stănescu, Tache Stănescu, Maria de Steriu, Radu Stinghe, Ana Stoicănescu, Nicolae Străvoiu, Ieremie G. Stroe, Ana Șona, Ioan Șona, Nicolae de Șuștai.

Ioan Tăraș, Eliza Teculescu n. Comanescu, David Terfaloga, Gheorghe Theodor, Mărioară Theodor, Ioan Tipeiu, Ecaterina Trăilă, Iancu I. Turcu.

Vasile Ureche.

Eusevia Vaida (Ioanovici), Helena Vagner, Iudita Vătășan, Henrieta Vauthier, Alexe Verzea, Costică Voicu, Vasile Voina, Aron Vraciu.

Vasile Zăhan, Gheorghe Zătică.

Invităm la acest act solemn pe toți amicii și toate rudeniile iubiților răposați, precum și pe amicii și sprijinitorii mesei studenților noștri. Brașov, în 22 Martie v. 1911.

Virgil Onițiu,

prezidentul comis. administr. a mesei stud., director gimn.

Tovărășia școlară din Caransebeș. Pentru realizarea scopului frumos al „Tovărășiei școlare” din Caransebeș, de a face cu elevii institutului teologic excursiuni prin străinătate, au intrat următoarele donațiuni:

Inalt Prea Cuv. Sa d. arhimandrit Filaret Musta 10 cor. Prea Cuv. Sa d. protosincol dr. Iosif T. Badescu 6 cor. Prea Cuv. Sa d. director dr. Iosif I. Olariu 5 cor.

D-l Avram Ciocoi preot în Vucova 20 cor. „Făgețana” 15 cor.

Dela membrii sinodului protopresbiteral din Vârșeț, d-nii Nicolae Franțiu din Lugoj, George Baican din Bichiș, Ioan Iencea cand de preot, dr. Aurel Oprea, dr. Aureliu Novacu, Aureliu Jana preot în Maidan câte 10 cor.

Biserica gr. or. rom. din Mărul 8 cor. Biserica gr. or. rom. din Obreja 5.81 cor.

I. M. Roșu, dr. Nestor Porumb, Ioan Nedelcu, dr. Valeriu Gaiția, dr. George Gârda, dr. Nic. Regman, Bozanciu câte 5 cor.

Boboroni, M. Mogoșu, Lucian Lungu, Petru Bohariu, N. N., câte 4 cor. Ioan Pepa, protopresbiter, dr. Victor Mercea, Nestor Iosif Bosioc, Mon Bohariu, Patrichie Radoi, Ioan Velovan, preoți, câte 3 cor.

Humița 2 cor. 80 bani. D-na Mărioara Pepa, Ioan Marcu, Popescu, Teodor Rotariu Prigor, Ștefan Popa, Gheorghe Popa, Hirschl David, Antonie Angel preot, Pollák Salamon, Ioachim Lungu, Gheorghe Vior preot, Fischer, Schlanger, Schatteles Mór, Dionisie Gloanță, Gheorghe Băncilă comerciant, Valeriu Meda, Pavel Popa, Adrian Cioloca, Ioan Brinzeiu, Mihai Jigorea, Victor Popoviciu sen., Antonie și Nicolae Goanță, preoți, câte 2 cor.

Pavel Munteanu, Gheorghe Șdicu, câte 1 cor. 60 bani. Teodor Anca inv., 1 cor. 20 bani.

Nestor Surlașiu, Vasile Berceanu, Valeriu Onițiu, Kliepl Béla, Aurel Balea, Iosif Popa inv., Maria Popa, Victor Bojin, Petru Baba, Angelina Pepenar, Mihail Pepenar, Olimpia Stoiciu, Dușan Popoviciu, Eugenia Musta, Nicolae Gherga preot, Victoria Gherga, Richard Becker, Fischmann Lajos, Klein David, Mohiló Árpád, Mailänder Rafael, Nicolae Uzonescu, Pavel Bogoeviciu, Bălțeanu, Ioan Bogoeviciu, D. Popoviciu, Gheorghe Popoviciu, Petru Suci, Moise Alexiu, Cornel Ștefan preoți, Lukics notar, Simion Jivoinoviciu, Constantin Bălean, Dr. P. Cioban, Isaia Popoviciu preot. Silviu Cioban, Dr. Moise Ienciu, Coriolan I. Buracu, Ioan Țerovan, Ioan Franțescu, Ioan Vladescu câte 1 cor. Gavril Selegianu, 80 bani. Dela elevi 60 bani.

I. Lăpădat, Fekete János, Berta Damsa, Cizmaș György, Dimitrie Mihnea, Dionisie Badini câte 50 fileri. Dela elevi 48 fil.

George Frățilă, Remus Tinca, N. N., Corneliu Drăgan, Nicolae Radu, Mihail Giulvezan, Ioan Selegian, Rozalia Marcu, Nicolaeviciu, Ion Peperig, Ioan Raduloviciu, Pavel Popa câte 40 fileri. R. Popa, R. Perian câte 30 fileri. Ioan Russu, Tit Viorel Popa, Adrian Suci, Garay István, Smarandita Ghergha, Konnerth Daniel, Petru Bohariu câte 20 fil.

George Frățilă, Valeriu Meda, Alexandru Nedescu, Adrian Cioloca, Ciclovan câte 10 fil. M. L. Victor Popoviciu sen. N. N. câte 04 fil. N. N. 02 fil.

Pentru cari daruri mulțămim și pe această cale.

Pentru masa studenților academici „dr. Aurel Mureșan” din Cluj au contribuit — drept recumpărare a cununei peritoare pe sicriul fericitului dr. Simion Pop, fost avocat în Cluj, — d. dr. Alexandru Pop, medic, Bistrița 25 cor. d. Ioan Pop, protopop, Năsăud 25 cor. d. dr. Ștefan C. Pop, avocat și deputat dietal, Arad 25 cor. d-na Ana C. Pop, Gherla 25 cor. d. Gavril Pop, preot Feleac 15 cor. și d-na Lucreția Manu n. Pop, Cluj. 15 cor. Total 130 coroane.

Rugăm pe pioșii contribuenți să primească mulțămitele noastre profunde.

Direcțiunea „Economului.”

„Transilvania”. Atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra inseratului de astăzi al institutului de asigurare „Transilvania”.

x Candidat de avocat și un scriitor află aflicare imediat în cancelaria subscribului. — *Dr. E. Andrea, avocat, Ujegy-ház (Szebenm.)*

Din patrie.

O nenorocită. Este o lună și mai bine, de când capelanul cartierului evreiesc al Capitalei, ținuse predică în internatul catolic de fete. Cu ocaziunea aceea a făcut cunoștința unei fete cu numele N. Georgina de origină germană. Era fatal acel moment. Dșoara s'a îndrăgostit de părinte și-l persecuta tot mereu cu amorul. Ea a ajuns până acolo, de s'a pus la pândă în fața bazinei și văzându-l l'a amenințat cu un revolver, când acesta voia să treacă fără să-i dea atențiune. Primind preotul și epistole în repetite rânduri, îi era frică de scandal, încât s'a hotărât să o denunțe la poliție. Citată odată fata s'a prezentat la poliția din cercul VI, unde înainte încă de a-i face interogator, o apucase convulsioni isterice în așa măsură, că poliția era silită să cheme medicul. Trezită la conștiința de sine, dșoara Georgina N. mișcată adânc își istorisește viața sbuciumată. Spune, că e din o familie de seamă, din Colonia, însă a fugit dela părinți fiind persecutată într'una. Cu o ocaziune a fost s'o și interneze în casa de nebuni. Aici în Ungaria trăia liniștită — spune dânsa — până ce nu întâlnește pe părintele dr. Károly.

— Vroiai să ucizi pe preot? — o întrebă concipistul.

Fata răspunde la întrebare cu toată hotărârea: nu! La celelalte întrebări însă răspunde atât de confuz, încât au supus-o la o cercetare medicală, dovedindu-se astfel paralizată la creeri și periculoasă pentru sine și societate.

Afacerea penibilă s'a terminat cu internarea fetei în balamuc.

O stradă în flacări. În Kevermes, din nebagare de seamă, s'au aprins niște paie, din cauza unor copile, cari prin jocul lor periculos au provocat un incendiu groaznic.

Două fete se jucau la poala unei claie de paie cu chibrituri. Paiele au luat foc și văpaia alimentată de vânt în câteva clipe a aprins întâiu casa din vecini și pe rând un șir de case, așa că incendiul a mistuit până când a putut fi localizat, o stradă de case, cauzând enorme pagube locuitorilor. Noroc că pe cei mai mulți îi vor recompensa institutele de asigurare.

Impotriva părinților acelor două fetițe s'a pornit cercetare.

Din România.

Bugetul ministerului de externe. Bugetul ministerului de externe pe viitorul exercițiu financiar se cifrează la 2.942.057 lei, întocmai ca bugetul în curs.

În marginile acestei cifre s'au introdus unele modificări, ce se cifrează la 151.052 lei pentru restabilirea lefurilor personalului, cum erau înainte de curba d-lui Haret. Numai la salariul ministrului nu s'a adăugat nimic.

S'au adăugat și sumele necesare unei noi misiuni diplomatice motivată de sporirea și însemnătatea relațiilor internaționale ale României.

Proiectul de buget al ministerului de domenii. Proiectul de buget al ministerului de domenii pe exercițiul viitor se prezintă după cum am anunțat cu suma de 8.064.717 lei 80 bani, față de bugetul în curs.

Din acest spor numai pentru casa pădurilor este destinat un plus de 553.520 lei. Bugetul acestei case e de 2.417.120 lei.

La personal s'a prevăzut un plus de 299.531 lei bani 80, provocat mai cu seamă prin înaintările făcute și prin mărirea salariilor pădurarilor.

La material se prevede de asemeni un spor de 253.987 lei 20 bani, motivat prin nevoia, ce se simte de a se da o mai mare dezvoltare lucrărilor de plantări de păduri.

Un alt spor însemnat, de lei 100.055 bani 30, se reclamă la direcția agriculturii cu instituțiile independente, provocat în prima linie de înscrierea în bugetul viitor a sumelor necesare pentru exploatarea fermelor model Ișaluița, Dolj, și Potur-Homauzi, Constanța.

În sfârșit al treilea spor însemnat în sumă de 90.427 lei s'a prevăzut la instituțiile dependente de serviciul zootehnic.

Delegația veteranilor olteni la d. ministru Lahovary. Delegația veteranilor olteni a prezentat de curând un memoriu d-lui prim ministru P. Carp.

Martī delegația veteranilor s'a vrezentat și d-lui ministru de Domenii Al. Lahovary, căruia i-au expus cererile veteranilor cu privire la împărțirea de pământuri.

D. ministru Lahovary s'a întreținut cu multă amabilitate timp de aproape 3 sferturi de oră cu membrii delegației, cărora le-a declarat că a alcătuit un proiect de lege care prevede să se împartă locuitorilor un milion de hectare de pământ.

Primii cari se vor bucura de avantajele legii acesteia vor fi veteranii, cărora Statul este dispus încă de pe acuma să le împartă terenurile din județul Ialomița.

Aceia, cari ar dori să lucreze aceste terenuri, a continuat d. ministru Lahovary, pot adresa cereri încă de pe acuma.

D. ministru de domenii a asigurat pe membrii delegației că va da tot concursul său veteranilor ale căror interese le-a apărat și le va apăra întotdeauna cu convingere deoarece și d-sa este veteran.

Atitudinea binevoitoare, pe care d. ministru de domenii a avut-o față de membrii delegației a produs o frumoasă și adâncă impresie în sufletul veteranilor Olteni, cari văd în cuvintele încurajatoare ale d-lui Lahovary, apropiata realizare a cererilor lor.

Fraudele dela ziarul „Universul”. D. Judecător de instrucție Vasilescu dela cabinetul 5 însoțit de d. procuror Niculescu Bolintin au făcut o nouă descindere la domiciliul comptabilului C.

Dușescu, care fiind în serviciul ziarului „Universul“ a comis mai multe fraude.

Pe lângă cele 37 mii lei furati de către Dușescu — după cum a dovedit expertiza — fostul contabil a mai furat acel ziar cu suma de 500—600 lei lunar.

Dușescu își făcuse acest venit din avansurile date corespondenților din țară.

Corespondenții luau avansuri și alte sume pe cari le întrebunțau pentru aducerea la îndeplinire a serviciilor lor dela depozitarii ziarului din acel oraș.

Aceștia făceau contul la sfârșitul lunii și Dușescu le aranja astfel încât îi rămânea dela fiecare, care se ridica în total pe fiecare lună la aproape 600 lei.

Din străinătate.

Conjurație contra Angliei. În India s'a dat de uimele unei conjurații extinse contra Angliei. La un mare proprietar din Calcutta s'au găsit cu prilejul unei percheziții mai multe revolve și materii de explozime în mare cantitate.

În apropiere de Dinapur conjurații au stricat linia ferată, prin ce a deraiat un tren, omorând mai mulți călători.

Taft și Mikado. În urma convențiunii încheiate între Statele-Unite și Japonia, împăratul Japoniei a trimis președintelui Taft prin trimisul american o scrisoare, în care mulțumește în termeni elogioși lui Taft pentru sprijinul dat întru încheierea convențiunii.

În răspunsul său, Taft l-a asigurat pe împăratul Japoniei, că Statele-Unite vor păstra totdeauna aceeași prietenie, ca și până aci.

Conspirație antifranceză în Conchinchina. O telegramă sosită la Marsilia anunță, că poliția din Baigun (Conchinchina) a descoperit o vastă conspirație antifranceză. Cu ocaziunea perchezițiilor făcute în carele membrilor Conchinchinei de Franța, la un semnal dat toți supușii francezi din Conchinchina urmau să fie omorâți.

În fruntea revoluționarilor se afla un înalt aristocrat anamit.

Când a fost arestat șeful conspiratorilor a luat otravă. El a încetat din viață în timpul transportului la spital.

Revoluția urma să izbucnească în cursul lunii Aprilie. Printre hârtiile confiscate sunt mai multe decrete relativ la numirea unor înalți funcționari.

Dintr'o scrisoare rezultă, că revoluționarii aveau un deposit de arme la Colon.

China concentrează trupe. Principele-regent al Chinei, care este în același timp și comandantul suprem al armatei chineze, a publicat un manifest către armată, din care reese că China are de gând să concentreze trupe la punctele amenințate ale frontierei chineze. Se afirmă chiar că concentrarea trupelor a și început.

Mișcarea trupelor spre punctele amenințate pare a se face în interesul dinastiei, dat fiind că agitația antidinastică sporește în urma răspunsului umil ce l-a dat China la nota Rusiei.

Arestarea unui spion japonez în Rusia. În Slielna în apropiere de Petersburg, a fost arestat japonezul Kamada, asupra căruia s'au găsit fotografii luate în golful finlandez.

Primejdia din Tanger. Din Tanger se comunică că Haynașii au făgăduit lui Mulei Hafid să-i procure 1000 călăreți. E probabil că își vor ține făgăduiala de oarece dâșii sunt vrăjmașii Ben Imtirilor. Aceștia vor destituirea lui Gaoui și îndepărtarea creștinilor. Bande de berberi au apărut până sub ziduri lângă Giberterat. Forțele maghzenului au eșit ca să-i respingă.

Lupta între Țigani și poliție la Frankfurt. La oborul de cai din Frankfurt s'a dat o luptă între poliție și 50 de Țigani. Un Țigan care voia să târguiască un cal, s'a luat la ceartă cu un polițist. La un moment dat Țiganul a scos re-

volverul și a tras asupra polițistului. Sosind și alți polițiști ei au început să lovească pe Țigan cu armele. În curând se încinse o laptă în toată regula.

9 Țigani au fost răniți ceilalți au fost conduși de poliție.

Împrumutul Turciei. Djavid Bey a semnat, rămânând la aprobarea parlamentară, un împrumut de 2 milioane jumătate lire pentru construcțiunea de drumuri, împrumut contractat cu banca Rouvier.

Consiliul de miniștri francezi și agitațiile din Maroc. Guvernul francez a primit din Tanger o telegramă menționând, că svonul după care Fezul ar fi înconjurat de triburi rebele nu se confirmă prin nici o știre oficială.

O conferință a avut loc la ministerul de interne între d-nii Monis, Cruppi, Delcassé, Bertheaux și Cailaux asupra evenimentelor din Maroc. Miniștri au luat cunoștință de ultimele știri primite cu privire la situațiunea lui Hafid, considerând diferitele eventualități ce se pot produce, fără ca de altfel să fi luat vre-o deciziune fermă din cauză, că lipsesc amănunte precise.

Situația critică a lui Stolypin. Situația politică s'a agravat din nou. Pozițiunea primului ministru Stolypin e din nou zdruncinată.

Din sunșă bine informată se anunță, că octombriștii vor redacta un memoriu asupra politicii lui Stolypin. Miercuri sau Joi președintele Dumei, Alexejenko, va fi primit în audiență de către Țar, căruia îi va prezenta memoriul octombriștilor.

Prinderea unui criminal vestit. Poliția din Triest a arestat pe cetățeanul italian Fausto Ferenc, un bărbat de aproape 30 de ani, care sosisse la Triest în societatea unei dame. Fausto acesta era condamnat de judecătoarele din Verona pe 20 ani temniță, însă a fugit.

E bănuț cu multă probabilitate, că el a asasinat înainte cu doi ani pe vremea grevei birjarilor, mai mulți birjari și cam în aceeași vreme a strâpuns cu pumnalul un inginer pe acceleratul ce comunică pe linia Roma-Bologna, jefuind dela victimă 300.000 lire.

Arestarea unui individ, care se pretinde Român. Afacerea Wolf-Metternich a luat o nouă întorsătură în urma arestării unui pretins român J. Buias. Individul în chestie a fost arestat la Bruxelles și extrădat Germaniei.

El e în etate de 52 ani și a fost de mai multe ori în conflict cu poliția. Buias face parte dintr'o bandă internațională de măsluitori, al cărei șef era individul Rudolf Stellmann. Din această bandă făcea parte și contele Wolf-Metternich, împreună cu excrocicul König, care se numea Croff-Konig. Numele său adevărat era Steinmann. Pretinsul căpitan englez Newson făcea și el parte din bandă. Newson încă n'a fost prins până acum.

Această bandă a vizitat mai toate orașele principale din Europa. Până acum s'au constatat 14 cazuri de excrocherii. Pe când operau la Berlin membrii bandei locuiau într'un hotel de primul rang. Un oficer a fost escrocat cu 30 de mii de lei, un medic cu 40 mii de mărci.

E în afară de ori ce îndoială că Wolf-Metternich și Buias erau membrii acestei bande.

GLUME.

Cântăreții de noapte.

În toate comunele bine organizate sunt veghietori (păzitori) de noapte, cari pentru plată au toată noaptea să umble pe stradele comunei, să grijească, ca să nu se nască undeva, foc și ca oamenii răi să nu pericliteze viața și averea pașnicilor cetățeni. Se înțelege, că prin cetăți acești păzitori de noapte sunt mai bine organizați. În multe locuri mai e și acum vechiul uz, ca acei păzitori, de câteori bate ora, trebuie să cânte pe strade câte un vers anume compus pe seama lor.

Un atare păzitor din cetatea S... în Transilvania, fiind îmbătrânit, își făcea serviciul său călare pe un asin (măgar).

Cântecul de măgar se știe cum e de frumos. Într'o noapte, pe când bătrânul păzitor era să

cânte ora 11, din întâmplare și măgarul își începu tocmai atunci cântecul melodios.

Bătrânul auzindu-l îl întrerupse cu cuvintele: „Apoi, dacă știi mai bine decât, mine, cântă dară tu“.

Cum îl chiamă?

Un jidan bătrân, cu sau fără perciuni, nu importă, intră într'o cafenea, și cum nu vedea tocmai bine, începu să caute pe fiul său, dela masă la masă, împiedicându-se de consumatori. Un chelner îl observă și-l întrebă cam furios:

— Ce cauți moșule?

— Vuăs? Pi cini si cat dacă nu pi fi-mi?!

— Pe fiul d-tale?

— Chiar pi el.

— Da cum îl chiamă?

— Cum li chiamî? Asti ași vrea și iu să știi dija. Și să vezi d-ta pentru dici-i încurcatura; mu rog, înainte cu două ani, li chima Schwartz. De atunci însă, el s'a tot maghiarizat de vr'o trii-patru ori, și acum dija nu mai știu cum îl chiamă!

ULTIME ȘTIRI

Ciuma în Java. Agenția Reuter află din Batavia că ciuma bubonică a izbucnit în Java orientală. Au murit până acum 100 indigeni.

Lockout-ul patronilor din Copenhaga. Negocierile urmate între patroni și lucrătorii zidari și tâmplari neizbutind, lockout-ul anunțat va intra în vigoare cu începere de astăzi dimineața. 11.500 lucrători vor rămânea fără lucru.

Revoluția în Maroc. „Times“ află din Fez, că revoluționarii dispun de 8 tunuri pe cari le-au primit dela autoritățile din Mekine.

În urma evenimentelor din Maroc, președintele Fallieres a renunțat la călătoria sa prin marea Mediterană.

Criza la Viena. Primul ministru Bienert s'a prezentat Miercuri după amiazi în audiență la monarh.

Ziarele cehe radicale spun, că contele Thun avusese intențiunea să reînceapă tratativele cehogermane. În urma știrii, că dieta boemă va fi disolvată la vară, contele Thun a renunțat la acest proiect.

Un misionar american atacat de Chinezi. Se anunță din Saghai, că misionarul american Murrey a fost atacat la 28 Martie de chinezi la Sinanfu și a fost grav rănit. Consulul american a intervenit pe lângă guvernul chinez.

Candidatura primului ministru Bienert. Primul ministru, care până acum nu era deputat, s'a hotărât să candideze la viitoarele alegeri.

Alegătorii din circumscripția I a Capitalei au hotărât să ofere primului ministru candidatura pentru acest cerc.

Bijuteriile fostului rege al Portugaliei. Ministrul de finanțe a predat însărcinatului de afaceri al Angliei — spre a le remite ex-regelui Manuel, la Woodnorton — bijuteriile găsite în palatul Necessidades.

Un cardinal, victima a unui accident de automobil. Automobilul în care se găsea cardinalul Mercier, voind să evite o femeie bătrână — care tocmai traversa șoseaua — s'a izbit de un copac și s'a răsturnat.

Cardinalul și șoferul s'au ales cu răni ușoare.

Un sbor cu aeroplanul peste două frontiere. Aviatorul De Carter, având ca pasager pe unul din elevii săi piloți, plecând de pe teritoriul belgian, a trecut prin Olanda, spre a debarca la Aix-la-Chapelle, în Germania.

11.500 lucrători licențiați. Negocierile urmate între patroni și lucrătorii zidari și tâmplari (din Copenhaga) neizbutind, lockout-ul anunțat va intra în vigoare cu începere de mâne dimineața. 11.500 lucrători vor rămânea fără lucru.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

„IANER“ cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs higienic pentru curățirea și înfrumusețarea peii.

Înlătură petele galbene, bucele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

I teglă 1 cor.

» **IANER** pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la baluri, saloane și de zilnic folos, care acopere încreșturile și e cu totul nesticăciosă. În culorile: roza, albă și cremă. **I cutie 1 cor.**

» **IANER** săpun. **I bucată 60 fileri.**

» **IANER** pastă pentru dinți. **I doză 1 cor.**

» **IANER** apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiile buretoși, contra mirosului greu de gură. **I sticlă cor. 1.60, jum. sticlă 80 fil.**

» **IANER** esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. **I sticlă, 1 cor. 30 fil.**

» **IANER** pomadă pentru creșterea părului. **I teglă 2 coroane.**

» **IANER** vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunt. Nereușita colorii e eschisă. La comande să se noteze că părul încăruntit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). **Un carton 4 cor.**

» **IANER** apă care face părul blond. Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl, auriu, părul blond, roșu, chiar și brunet ori negru. **I sticlă 4 cor.**

Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476.

Pentru înconjurarea contrafacărilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer“ ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutoare“ a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Se caută un candidat

pentru cancelaria subscrierului. Reflectanții să se adreseze direct comunicând condițiile. Hațeg, 1911 4/5.

Dr. Gavril Suciu.

Un candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentana pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria

Dr. Bionsie Roman
advocat
Mediaș (Medgyes).

Cele mai noi susceperii de

plăci pentru gramofon:

Hulló falevél

din „Ezigányszerem“ și din „Balkáni hercegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Se caută urgent

un absolvent de vreo școală com. sup., dela care se recere a fi bun stilist de limba română, pentru a putea corespunde de sine stătător, precum și a posedea în scris și vorbit l. maghiară și germană. Ofertele înzestrate cu copia atestărilor, curriculum vitae, fotografia absolut necesară, precum și indicarea pretenziunii de salar, etc., sunt a se adresa cu posibilă urgență către direcțiunea institutului mai jos indicat. Se reflectează numai la puteri tinere și serioase. Postul e a se ocupa imediat.

ÚSTREDNÁ BANKA ÚC. SPOL.,
Budapesta V., Sas-u. 24 szám.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Inainte de a cumpăra

pe sama

copiilor și a D-voastră ghetete ori alți articlii de modă trebuincioși, negreșit vizitează pravălia de modă bărbătească a lui

Iványi Menyhért

în strada Forray.

Deoarece ghetete bune și ieftine numai acolo Vă puteți procura.

Birou de informații!!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac totfelul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III 19.

Concurs.

la postul de **Codrean-ajutor** (Erdőlegény), sistemizat pentru Composesoratul pădurilor foștilor iobagi din **Bukova (com. Hunyad)** sub următoarele condițiuni:

1. **Plată lunară de Cor. 40.**
2. **Cvartir (locuință) și lemne de foc gratuit.**
3. **Dreptul de liber pășunat al unei vaci cu lapte.**

Concurenții au să dovedească:

1. **Că sunt cetățeni ungari, au făcut serviciul militar și n'au trecut peste 40 de ani. Ajunge prevederea rugărei cu cărticica militară.**
2. **Cari au diplome de codreni, sau dacă nu le au, vor dovedi, că posedă limba maghiară în scris și cetit, vor fi preferiți (aceasta, ca în urmă, să poată face examenul de codreni), peste tot neștiutori de carte nu se admit la concurs.**
3. **Atestat medical de sănătate.**

Termenul înaintării rugărilor de concurs, la subsemnatul e 15 Aprilie st. n. a. c. iar termenul ocupării postului e 1. Maiu st. n. a. c.

Cel ales va fi angajat de-ocamdată pe trei luni de probă.

Hatszég, la 22/III. 1911.

Dr. Victor Bontescu,
advocat și președinte al Composesoratului.

Trag binevoitoarea atențiune a on. public asupra institutului meu de

spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot felul de **curățire.**

Cu stimă:

SZABÓ BÁLINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Covârșesc orice concurență

prin bunatatea, durabilitatea și ieftinătatea lor

ghetele pentru bărbați, femei și copii pregătite din piele neagră ori colorată în atelierul propriu al lui

Czernóczy Mihály,

de sub numărul 3 strada Kossuth, Arad.
Ghete jumătăți se capătă în orice fel de fazon.

Primesc ieftin și cu garanță repararea de mașini de îmblățit,

◀ chiar și de acelea, a căror cazan are lipsă de probă. ▶

Mihaiu Bănățeanu,
mașinist diplomat.

Arad, Strada Vendel nr. 5.

Frumusete și sanatate! La **Cornel Demeter,**

farmacist în Orăștie (Szászváros), găsiți următoarele preparate cosmetice de bun renume:

■ **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o finețe deosebită. Delăturează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubite, zgrăbunțe, pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mâni. **Prețul 60 fl.**

■ **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toaleta. E preparat din ingrediente foarte fine și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. **Prețul 10 fl.**

■ **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbînă. **Prețul 1 cor.**

■ **Veturien-Parfeum.** Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpe (iorgovan). **Prețul 1.60 fl.**

■ **„Ideal“,** cel mai nou parfum. **Prețul 2 cor.**

■ **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delăturează durerea dinților, precum să și întărească dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delăturează mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi. **Prețul 80 fl.**

■ **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. **Prețul 70 fl.**

■ **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.

■ **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. **Prețul 1.40 fl.**

■ **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. **Prețul 70 fl.**

■ **Olen de nucă.** Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. **1 sticlă 80 fl.**

Toate acestea să pot primi la

farmacistul M. Cornel Demeter, Orăștie—Szászváros.

::: Singurul institut de asigurare ardelean :::

„Trașsylvania“ Sibiiu. Strada Cisnădiei 5. — Edificiile proprii.

recomandă

::: **Asigurări împotriva focului,** :::

pentru **edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile,** etc., pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții, cum și

::: **Asigurări asupra vieții,** :::

(pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat. dela asezămintele confesionale cu avantajii deosebite), pe **cazul morții,** și **cu termen fix, cu plăți simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, :::: asigurări pe spese de înmormântare, ::::**

Asigurări contra grindinei (de piatră)

Asigurări de accidente corporale, contra infrației (furt prin spargere),

Asigurări de pagube la apaducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4.831,163*51
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4.571,036*31
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	} foce	„ 112,045,412*—
		„ 10,847,132*—
Fonduri de întemelare și de rezervă		„ 2,309,387*—

➔ Prospekte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunii, str. Cisnădiei nr. 5, la agentura principală în Arad, Brașov și Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuziții, cari au legături bune, se primesc la serviciul institutului în condiții favorabile.

(59) 3

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Instiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. publice din Arad, că am înființat în **Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9,** un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să implinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și și de prețurile cele mai ieftine. — Rog sprijinul on. Public.

Cu stimă: **ZSUNKÁN JENŐ.**

➔ Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

Rog respectuos onoratele mușterii, că în urma unor legături avantajoase, cumpărând material excelent cu prețuri ieftine, apropiindu-se sezonul de primăvara și de vară, să-mi onoreze salonul cu vizitele d-nealor prețioase, deoarece sunt în situația

plăcută de a le oferi cele mai elegante și moderne pălării, cu prețuri deosebit de favorabile. Se roagă de sprijin binevoitor, cu cel mai adânc respect

LĂZĂR CZ.

salon de pălării
Arad, piața Andrassy nr. 13.

Magazie de articlii pentru biserică și preoți.

GEORGE JANCOVICI

ARAD

Forray-utca N-rul 12.

Aduc la cunoștința Onoratului public că au sosit

◆ ◆ **noutățile de primăvară**

în stofe, mătăsuri, delainuri, zefyruri, cretoane, batisturi și multe alte articole cari nu se pot toate înșira. :::

Postavuri de reverenzi, brăuri preotești, roșii, vinete și negre. ≡

Cea mai bogată magazie în articlii pentru sfintele biserici și preoți.

Ciorapi împlețiți în temniță.

!-?!. HOȚI !-?!

sunt cei ce fură, iar

? CINE ?

n'a cumpărat încă dela noi o OBLIGAȚIUNE DE CÂȘTIG
CU PREMIE CONVERTITĂ dela BANCA HIPOTECARA
UNGARĂ, acela să nu se mai răsândească mult,
căci își bate numai joc de norocul propriu.

Aceste obligațiuni sau lozuri, — cum le mai numește misera plebs, — se vând ca pâ-
nea cea caldă, din care cauză le crește prețul pe zi
ce merge și pentru a înlesni cumpărarea lor fiecăruia, noi le vindem de prezent pe

33 rate lunare de câte 6 coroane

și recomandăm la tot natu, să cumpere cel puțin o bucată, dacă vrea să câștige suma de

Coroane 300.000

care este câștigul principal la tragerea proxima, care va fi deja în **25 April 1911.**

Cine ne trimite până la acest termin **suma de 6 cor.,** acela va lua parte și la tragerea aceasta.

Nime să nu întârzie! Tot natu să-și încerce norocul!

Aceste hârtii de valoare oferă cele mai mari șanse de câștig!

Annual 6 trageri:

25|II., 25|IV., 25|VI., 25|VIII., 25|X. și 27|XII.

Iată câștigurile principale:

Coroane: 1,000.000, 500.000, 300.000, 100.000, 75.000

și o mulțime de câștiguri mai mici, cari ajung în fiecare an la sorți!!

Indată ce ni-se asigurează suma de 6 cor., ca rata primă, i-se trimite cumpărătorului **Irista de rate legală,** în care se induce **Seria și numărul obligațiunei de câștig** ce i-s'a vândut. Deja după achitarea ratei prime cumpărătorul e îndreptătit la toate tragerile și câștigurile cu cari s'ar trage la sorți obligațiunea lui, îl privesc numai pe el. După achitarea tuturor ratelor i-se trimite obligațiunea de câștig originală, care până atunci se păstrează în casa noastră de fer sub controla statului. Aceasta are o valoare permanentă și se poate vinde ori când cu prețul de bursă.

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani) cu care sunt a se trimite 6 cor. ca rata primă. Pentru plățirea celorlalte rate vom trimite P. T. cumpărători cecuri postale, prin cari cruță spesele de porto.

Tot lozul trebuie se câștige!

Oameni buni!!

Când Vă stă norocul cu coșul plin la ușe, nu Vă răsândați mult, ci puneți mâna pe el!! Deci nu întârziati cu trimiterea ratei prime înainte de tragerea din 25 April 1911.

== Cu deslușiri stăm gratuit
la dispoziția fiecăruia. ==

Comandele sunt a se adresa către:

ÚSTEDNÁ BANA ÚČASTINNÝ SPOLOK,

Budapest V., Sas-utca 24 szám.